

LETO XXX / ŠTEVILKA 4, APRIL 1998 / POŠTNIJNA PLAČANA PRI POSTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 230 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
"DR. FRANC SUŠNIK"
NA GRADU 1
2390 RAVNE NA KOROŠKEM

HUBERT DOLINŠEK, dipl. inž. gozdarstva

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC d.d.

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je od 2. aprila 1998 vpisano v sodni register pri Okrožnem sodišču Slovenj Gradec kot delniška družba.

Osnovni kapital družbe znaša 353,621.000,00 tolarjev.

Ustanovitelji naše delniške družbe Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec pa so:
vložek/SIT

1. Slovenski odškodninski sklad	35,262.000,00
2. Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja	35,262.000,00
3. Slovenska razvojna družba	70,724.000,00
4. Udeleženci interne razdelitve	70,724.000,00
5. Udeleženci notranjega odkupa	141,449.000,00

To pa pomeni, da imamo zaposleni, bivši zaposleni in upokojenci vložek v višini 60 % ustanovitvenega kapitala podjetja, kar zneso 212,173.000,00 tolarjev.

Delavski svet Gozdnega gospodarstva je 26. novembra sprejel Statut delniške družbe.

Na tej seji je imenoval tudi 5-članski začasni nadzorni svet v sestavi:

- Francka MERKAČ
- Jožica ŠAVC, oec.
- Leopold MORI, dipl.ing.
- Peter TASIČ
- Edo KOTNIK

Začasni nadzorni svet je na prvi seji izvolil za predsednico Francko MERKAČ in imenoval začasno upravo - direktorja Huberta DOLINŠKA, dipl.ing.

Oba začasna organa imata mandat do prve skupščine delničarjev naše delniške družbe.

Agencija Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo nam je izdala drugo soglasje 9. decembra 1997 in z vpisom tega soglasja potrdila lastninsko preoblikovanje Gozdnega gospodarstva v delniško družbo.

S skrbnim gospodarjenjem v letošnjem letu na vseh področjih dejavnosti naše nove delniškedružbe moramo doseči cilje, ki smo jih predvideli z gospodarskim načrtom in ustvariti dobiček.

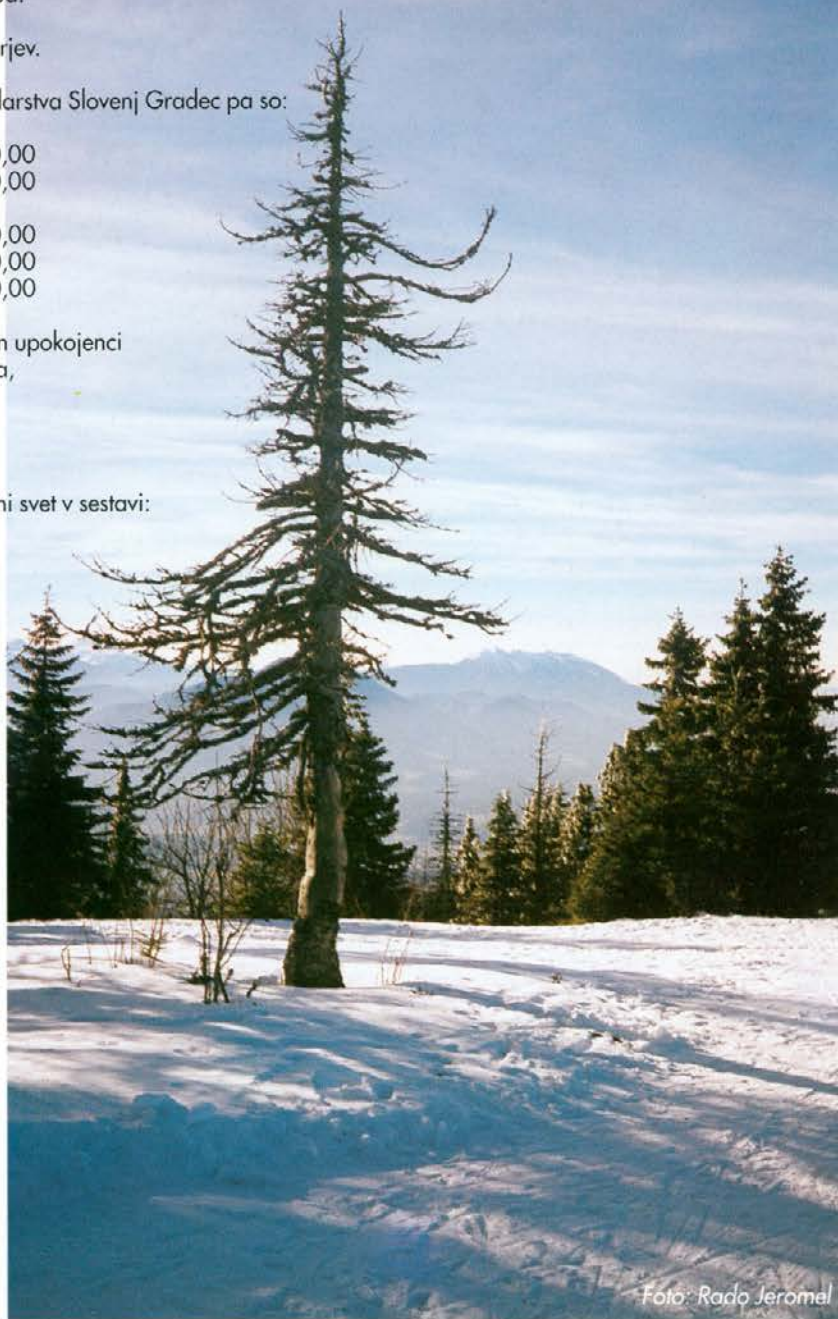

Foto: Rado Jeromec

Zavod za gozdove Slovenije je bil ustanovljen z Zakonom o gozdovih in je začel delovati 1. maja 1994. Ena izmed 14 območnih enot je območna enota Slovenj Gradec, ki pokriva skupno površino 88.824 ha. Površina gozdov je 59.100 ha. Visoka gozdnatost (66 %), velika ekonomska odvisnost kmetov od gozda, poseljenost s celki in povezave s skoraj 2.000 kilometrov gozdnih prometnic, so pomembnejše značilnosti koroške krajine.

Za strokovno usmerjanje razvoja vseh gozdov, ne glede na njihovo lastništvo, je pristojen in odgovoren Zavod za gozdove Slovenije. Ker so gozdovi obnovljivo naravno bogastvo, je potrebno zagotoviti optimalne povezave med lastniško strukturo gozdne posesti in sonaravnostjo gospodarjenja. Sonaravno gospodarjenje je zakonska obveza, ki temelji na načelu nege, večanju ekološke pestrosti, vzpostavitvi biološkega ravnotežja in načelu trajnosti. Vključuje časovni in prostorski okvir postavljenih dolgoročnih ciljev in ukrepov. Izvajanje postavljenih zakonskih ciljev zahteva individualen pristop do posameznega drevesa v gozdu in usklajevanje ekonomskih potreb lastnika s strokovno sprejemljivimi sonaravnimi cilji in ukrepi. Strokovne in zakonske realacije, ki urejajo področje gozdarstva, so postavljene na posebne evropske trende in predstavljajo delna izhodišča gozdarski stroki ob vstopu v Evropsko unijo.

Program razvoja gozdov v Sloveniji in nesprejet državni proračun sta ključni izhodišči v letu 1997, ki sta krojili usodo obsega izvedbe programov in delovanja gozdarske službe v preteklem letu. Sprejeta zakonodaja s področja gozdarstva definira pravno formalne temelje delovanja vseh pravnih subjektov gozdarstva, razpoložljiva finančna sredstva pa ne omogočajo izvedbe sprejetih programov dela v celoti.

Območna enota Slovenj Gradec ima zaposlenih 57 uslužbencev, ki so organizirani v šestih krajevnih enotah. Sistemizacija delovnih mest, ki jih je sprejela Vlada Republike Slovenije, je z vidika postavljenih nalog in ciljev zadovoljiva ter omogoča optimalno izvajanje postavljenih programov. V letu 1997 so se več ali manj ustali-

le medsebojne relacije z lokalnimi skupnostmi, ki so vezane predvsem na porabo sredstev državnega proračuna, občinskega proračuna in pristojbin za ceste. Programi vzdrževanja gozdnih prometnic so bili izvedeni na osnovi javnega razpisa del. Sodelovanje z večino lokalnih skupnosti je izjemno korektno in produktivno.

Strokovno operativno sodelovanje z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec, Gozdarsko zadrugo Slovenj Gradec, Kmetijsko gozdarsko zadrugo Prevalje ter Kmetijsko gozdarsko zadrugo Dravograd dobiva ustaljeno obliko dobrega in učinkovitega dela, predvsem na področju izvajanja del v državnih gozdovih in vzdrževanja gozdnih prometnic. V letu 1997 so se pojavile potrebe po sodelovanju na posameznih projektih, nalogah in obveznostih, kjer so potrebna strokovna mnenja več institucij oz. interdisciplinarni pristop vseh subjektov gozdarske stroke.

Sodelovanje z gozdarsko inšpekcijo je bilo korektno in v skladu s predpisi, ki so zakonska obveza za obe pristojni instituciji. Za leto 1997 je mogoče trditi, da so bili določeni ukrepi postavljeni sporazumno, vendar nobena institucija ni posegala v pristojnosti druge.

Od desetih gozdnogospodarskih enot sta v izdelavi dva načrta, trije so v postopku potrditve na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V letu 1997 so bili narejeni opisi sestojev, dendrometrijske meritve na 491 stalnih ploskvah in obnovljene lastniške meje v skupni dolžini 317 kilometrov.

Izdanih je bilo 59 pozitivnih soglasij za posege v gozdni prostor in 3 negativna. Prav tako je bilo izdanih 46 pozitivnih predhodnih mnenj in 6 negativnih. Z izdajanjem soglasij in predhodnih strokovnih mnenj skušamo ohraniti identiteto koroške krajine, pri tem pa uskladiti interese lastnikov gozdov z javnimi interesi.

Vlaganja v gozdove so relativno zadovoljiva, še posebej, če jih primerjamo s povprečjem v Republiki Sloveniji. Občutno se je povečal absolutni obseg vlaganj v zasebne gozdove, kar pomeni, da se vedno več lastnikov zaveda pomembnosti gojenja in varstva svojih gozdov. Na osnovi Odredbe o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove iz sredstev proračuna Republike Slovenije je bilo v letu 1997 lastnikom gozdov izplačanih za 22 mio sit stimulacij. Vlaganja v zasebnih gozdovih stalno rastejo. Od leta 1994 so se vlaganja povečala za 220 %. Absolutna vlaganja v državnih gozdovih ne naraščajo tako kot v zasebnih gozdovih, vendar vsa leta dosegajo višino potrebnih vlaganj.

V lanskem letu je bilo izdelanih 718 gozdnogojitvenih načrtov na površini 9.735 ha, tako da je območna enota z gojitvenimi načrti pokrita na več kot 80 % površine gozdov.

Skladno z upravnim postopkom je Zavod za gozdove Slovenije dalžan izdajati odločbe za odobritev poseka, kakor tudi za vlaganja v gozdove. V lanskem letu je bilo izdanih 3.607 odločb.

Zavod za gozdove Slovenije zagotavlja zimsko in letno vzdrževanje gozdnih prometnic, izdeluje programe vzdrževanja in spremlja njihovo izvedbo. Sredstva za vzdrževanje gozdnih cest zagotavljajo lokalne skupnosti iz lastnih sredstev in iz pristojbin ter sredstev iz republiškega proračuna. V letu 1997 je bilo zgrajenih 17,3 kilometrov gozdnih vlak in 2,8 kilometrov gozdnih cest.

V zasebnih gozdovih je bilo posekano 122.343 m³ bruto letne mase, v državnih pa 53.970 m³. Iz evidence poseka je razvidno, da je bilo le 4 % poseka brez izbire dreves za sečnjo. Iz navedenega je mogoče sklepati, da so lastniki sprejeli gozdarja kot svetovalca pri gospodarjenju z njihovimi gozdovi.

V letu 1997 je bil izdelan lovskogojitveni načrt za pohorsko lovskogojitveno območje. Ker lovške organizacije niso v celoti spoštovale zakonskih predpisov, ki urejajo načrtovanje v lovstvu, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano potrdilo predlagane načrte relativno pozno. Poleg pomembnejših nalog, kot so monitoring divjega petelina, štetje gozdnega jereba, izdelave zooceotskih delov gozdnogospodarskih načrtov, je bilo vloženi 142 dnin v ohranitev in izboljšanje habitatov.

Področje informatike se permanentno razvija skladno s postavljenimi cilji razvoja informacijskega sistema in opreme. V sodelovanju s centrom vlade za informatiko je bil realiziran

projekt računalniške povezave centralne enote v Ljubljani z in med posameznimi območnimi enotami. Omogočena je bila medmrežna komunikacija in dostop do Interneta z vsake točke lokalne mreže. Pomembnejši projekt je bil oblikovanje in testiranje Intraneta, ki je postavil temelj za sodoben interni informacijski sistem.

Razvoj podeželja, sodelovanje in usposabljanje lastnikov gozdov ter stiki z javnostmi so pomembne naloge s svetovalnega in izobraževalnega področja. Za lastnike gozdov je bilo organiziranih 6 delavnic iz gojenja in varnega dela z motorno žago; udeležilo se jih je 76 lastnikov gozdov. S šolsko mladino je bilo organiziranih preko 50 aktivnosti, ki se jih je udeležilo več kot 1.500 učencev. Izvedenih je bilo 17 posvetov, predstavitev ali predavanj na nivoju lokalnih skupnosti; 16 delavnic, terenskih ogledov ali posvetov je bilo izvedenih z visokoškolskimi institucijami in društvi.

Pripravili smo 39 člankov ali prispevkov za nacionalne in lokalne medije, skupaj z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec smo organizirali programe za 8 ekskurzij s 126 udeleženci, pretežno iz tujine.

V okviru območne enote smo organizirali 23 aktivnosti, kjer so uslužbenci izpopolnjevali svoje strokovno znanje na področju gozdarstva in vrednot okolja ter se seznanili z novimi metodami komuniciranja. V lanskem letu je nadaljevalo višješolski študij gozdarstva 12 uslužbencev, 4 nadaljujejo podiplomski študij.

Območna enota Slovenj Gradec je sodelovala ali samostojno izdelala večje število projektov ali raziskovalnih nalog. Najpomembnejše so: Zaraščanje negozdnih površin na grebenu Pohorja, valorizacija primestnih gozdov v občini Slovenj Gradec, pomlajevanje v višinskih gozdovih smreke, krajinski park Smrekovec, prostorski plan občine Mislinja, strokovne podlage za regijski park Pohorje, itd.

Sestavek je izdelan na osnovi Poročila o delu Območne enote Slovenj Gradec v letu 1997, ki so ga izdelali vodje odsekov in drugi sodelavci, potrdil pa svet območne enote v mesecu marcu 1998.

DELO IN PROBLEMI NA OBMOČNI ENOTI ZAVODA ZA GOZDOVE SLOVENIJE V SLOVENJ GRADCU NA ZAČETKU LETA 1998

TONJE MODIC Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

Suha zima, skoraj brez snega, je omogočila nemoteno delo v gozdovih. Zato so bili gozdarji na vseh krajevnih enotah močno angažirani pri izbiri drevoja za posek; nekateri revirni gozdarji so odkazali že preko 1/3 letnega etata v dobrih dveh mesecih. Poleg primernih vremenskih razmer za delo v gozdu sili lastnike k sečnji tudi nujna, to je potreba po sredstvih za življenje. Dovolj sredstev za primerno življenje in razvoj kmetije uspe pridobiti samo zelo razvitim, iznajdljivim in pridnim kmetom. Čeprav zakonsko še vedno ni rešeno, kaj spada v dopolnilno dejavnost na kmetiji, vse več kmetov išče dohodek v raznovrstnih dopolnilnih dejavnostih na kmetiji. Ti so na pravi poti in bodo gotovo preživeli. Po večini se zavedajo pomena znanja in se radi udeležujejo raznovrstnih izobraževalnih akcij, ki jih pripravlja kmetijsko svetovalna služba pa tudi javna gozdarska služba.

Na treh krajevnih enotah ZGS so izvedli za lastnike gozdov dvodnevne tečaje za izvajanje negovalnih in varstvenih del v gozdovih. Najprej na KE Radlje za področje Sv. Treh Kraljev, Sv. Primoža nad Muto in Sv. Jerneja, nato na KE Mislinja za revir Završe ter na KE Dravograd za revir Košenjak. Posameznega seminarja, ki je imel teoretičen

in praktičen del, se je udeležilo po približno 20 udeležencev, vsi pa so bili zainteresirani tudi za strokovno ekskurzijo na Dolenjsko, ki bi jo izvedli v začetku maja.

Tečaj pripravljajo tudi na KE Slovenj Gradec, področje revirja Sele ter na KE Črna za revirja Bistra in Koprivna.

Poleg tečajev iz nege gozdov smo v februarju imeli tudi dva tečaja iz varnega dela v gozdu in to pri sečnji in spravilu lesa iz gozda. Tečaja je izvedel Gozdarski šolski center iz Postojne v Vuhredu ter v Mežici z udeležbo preko 40 lastnikov gozdov.

S takim načinom izobraževanja lastniki obogatijo svoje znanje o gozdu, vsa potrebna negovalna dela v gozdu opravijo še z večjim interesom, pri tem pa tudi zaslužijo kak tolar iz stimulacij, ki jih daje država iz proračuna. Naj slabša volja zaradi zamud pri izplačilu stimulacij v preteklem letu ne odvrne lastnikov od teh del! Z veseljem ugotavljamo, da se na našem območju obseg del v zasebnih gozdovih vsako leto povečuje in nismo več daleč od predvidenih vlaganj po gozdno-gospodarskih načrtih. Prepričan sem, da smo v tem pogledu v našem območju najbolj aktivni, kar pa nas ne čudi, saj se zavedamo, da je večina naših lastnikov gozdov močno odvisna

od dohodkov iz gozda. Ti se pa tudi zavedajo, da je potrebno v gozd tudi nekaj vlagati, če ga hočejo prepustiti svojim naslednikom vsaj v takem stanju, kot so ga sami prejeli od svojih predhodnikov.

Minula zima, ki je nihala med zimo in pomladjo - saj so dosegle februarске temperature do 18°C - je povzročala težave na neasfaltiranih cestah. Osne obremenitve oz. omejitve so se pogosto menjavale - včasih tudi dnevno - zjutraj je bila cesta trda, popoldan pa že mehka. Večje poškodbe je bilo potrebno spriti sanirati. Res pa je, da za pluzenje snega ni pobralo veliko sredstev, kot nekaj preteklih zim.

Začela se je sezona spomladanskega pogozdovanja. Glede na predvidena sredstva v proračunu za leto 1998 smo dobili dovoljenje za izvedbo programa sajenja sadik do višine 70 % letno planiranih količin. Verjetno bo spomladi primanjkovalo sadik javorja in jese-na, kar bi posadili v jeseni, ostale vrste sadik pa spomladi.

Precej del je bilo zahvaljujoč ugodnemu vremenu opravljeno tudi na negovalnih delih v gozdovih zasebnih lastnikov. V marcu smo obračunali že za 3,5 milijone SIT stimulacij. Razveseljivo je, da se opravlja vse več redčenj v letvenjaki in v drogovnjakih, ki so bila dol-

go zelo zapostavljena dela, imajo pa za rast kvalitetnega lesa velik pomen.

Prepričani smo, da so k drugačnemu pristopu pripomogli tudi tečaji za lastnike gozdov iz nege mladega gozda.

Delamo tudi na področju stikov z javnostmi. Tu bi morali povedati, da pripravljamo tri gozdne učne in rekreacijske poti in sicer v Radljah, Črni in Vuzenici, ki bodo v kratkem odprte svojemu namenu ter tri v Dravogradu, od katerih ena že funkcionira, dve pa sta še v idejni pripravi.

Obiskovalci si bodo na njih bogatili znanja o gozdu in si v zdravem okolju ohranjali ali nabirali novih moči. Taka pot sodi tudi k turistični ponudbi nekega kraja. Tega se zavedajo tudi občine, ki se z razumevanjem vključujejo v priprave teh gozdnih poti in v izdajo vodnikov.

Delo na naši območni enoti v preteklem letu je obravnaval svet Območne enote ZGS na zadnji seji, 12. marca in se o naših prizadevanjih izrazil pohvalno. To nam je vsem vzpodbuda za še bolj zavzeto delo, saj se dobro zavedamo pomena gozdov za naše okolje. Z dobrim sodelovanjem z lastniki gozdov ter z razumevanjem in naklonjenostjo koroških občin bomo v tem letu lahko še bolj uspešni.

DOBILI SMO NOVE DIPLOMANTE

MIRKO CEHNER Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

16. marca 1998 so na višješolskem študiju gozdarstva, Biotehniške fakultete v Ljubljani, uspešno zagovarjali diplomske naloge naši sodelavci: Primož AREH, Peter CESAR in Samo VONČINA.

PRIMOŽ AREH, revirni gozdar v revirju Završe na krajevni enoti Mislinja, je v svoji diplomski nalogi z naslovom "Socialno ekonomske značilnosti lastnikov zasebnih gozdov na območju zaselka Završe" proučeval zgodovino, dejavnike in perspektive razvoja kmetij v revirju.

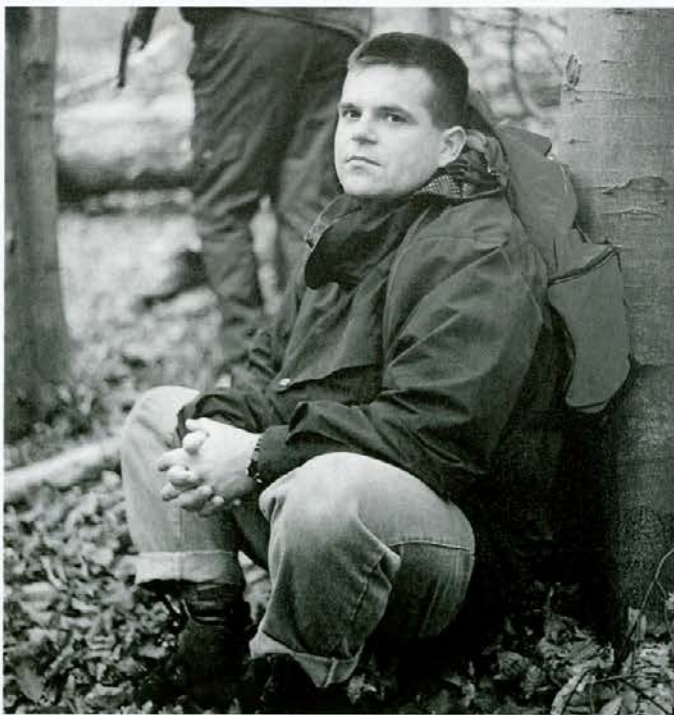
Primož Areh je revirni gozdar na tem območju od leta 1992. Te nekajletne izkušnje v poznavanju revirja in gozdnih posestnikov se odražajo v nalogi, kjer zelo strokovno analizira značilnosti kmetij iz

socialno ekonomskega vidika. Namen naloge je bil na osnovi anketnega lista raziskati vpliv lastnikov gozdov na gospodarjenje z gozdovi, vpliv na gozdno proizvodnjo, navade pri opravljanju gozdnih del, opremljenost in usposobljenost lastnika za opravljanje gozdnih del ter stike lastnikov z gozdom in gozdarjem.

V analizah je podana primerjava teh dejavnikov s slovenskim povprečjem.

Tako smo dobili sliko razvoja gozda in gozdarstva v Završah od druge svetovne vojne do današnjih dni. Izsledki raziskav nam pojasnjujejo tudi možnosti razvoja in obstoja kmetij v prihodnosti.

K uspešnemu zaključku študija Primožu čestitamo in mu želimo še naprej veliko uspehov pri delu.

Novi diplomant Primož Areh

Foto: Mirko Cehnar

UTRINKI

IZ REVIRJA

ŠIVA ČAPLJA NA DOBRAVI

STONE MODIC, inž

Zavod za gozdove Slovenije,
območna enota Slovenj Gradec

Zaradi ugodnih življenskih pogojev (bližina ribarnice, smetišča, otok Ribičje, bor) je tukaj več sivih čapelj.

Siva čaplja rada prenočuje na drevesih, ki imajo redke veje (bor). Tukaj v bližini so ugodni življenski pogoji (otok Ribičje) in dovolj hrane (smetišča in ribogojnica). Siva čaplja ima slab, kratak prebavni trak in so njeni iztrebki obilni in lepljivi. Ob Dravi je tudi dosti borov, tako ima dovolj ustreznega prostora za prenočevanje. Padavine pa morajo biti obilnejše, da "umijejo" drevesa. Drevesom iztrebki škodijo, ni pa večje nevarnosti, da bi se posušila.

"Obeljena drevesa" ob Dravi na Mučki Dobravi

GG INPO PRIPRAVLJA NOVE PROGRAME DELA

IDA ROBNIK

Podjetje za usposabljanje in zaposlovanje invalidov GG INPO d.o.o. si prizadeva, da bi zaposlilo čimveč delavcev, ki zaradi invalidnosti ne morejo več opravljati svojega poklica.

V ta namen je direktor podjetja g. Drago Jurhar pripravil program dela s področja urejanja okolja na območju Koroške, kjer bi delavci lahko uporabili svoje bogato znanje in izkušnje, kjer bi bili koristni in jih njihova invalidnost ne bi ovirala.

Delo bi bilo raznovrstno in bi ga lahko opravljali kot posamezniki

ali v skupinah in predvsem čim bližje domu.

Široko področje dela, ki sedaj še ni urejeno, vidi pri varovanju in urejanju okolja, predvsem na območju gozdnega prostora v dveh stopnjah:

- kot nadzor, evidentiranje stanja v okolju, ugotavljanje problemov in
- sanacija degradiranega okolja.

V programu so predvidena dela, ki bi jih delavci lahko opravljali:

- požarne straže: preventivno varstvo s požarnimi stražami na območju Žerjava in Črne v najbolj kritičnem obdobju za nastanek požarov (marec, april);
- evidentiranje in saniranje divjih odlagališč odpadkov (kjer je delo mogoče opraviti brez mehanizacije). Gozdovi v bližini naselij (celkov) so močno onesnaženi. Z razmeroma malo dela, ki pa ga sedaj nihče ne opravlja, bi bilo mogoče stanje bistveno izboljšati;
- evidentiranje onesnaženosti in čiščenje strug potokov. Obrežja rek občasno čistijo ribiči, za struge manjših potokov pa nihče ne skrbi in so čedalje bolj onesnaženi;
- sajenje in vzdrževanje gozdnih pasov, ki imajo nalogo zakrivati nekatere objekte, ki kvarijo podobo krajine (odlagališča odpadkov, gramoznice), ki ščitijo pred hrupom in emisijami (industrijski objekti);
- ureditev grebena Pohorja in preprečevanje nadaljnjega za-

raščanja; na grebenu Pohorja med Kopami in Roglo je bilo v preteklosti preko 1000 ha pašnikov, ki se sedaj zaraščajo. Po oceni gozdarjev bodo v 15 do 20 letih povsem zarasli. Pomembna naravna dediščina in turistična privlačnost bo izgubljena. Izdelan je bil projekt sanacije, ki bi ga bilo potrebno uresničiti;

- na grebenu Pohorja je bil v preteklosti že nadzor nad vožnjami s terenskimi avtomobili in motorji, za kurjenje izven urejenega prostora na Pungartu, za kampiranje in nabiranje zaščitnega panonskega svišča ter ogrožene arnike. Ta nadzor bi morali ponovno uvesti, saj se stanje na naštetih področjih slabša;

- nadzirali bi lahko uredbe o zavarovanju samoniklih gliv (Ur.list RS št. 38/94, ki jih je prepovedano nabirati in odkupovati. Sedaj je nadzor pomankljiv in neučinkovit, ker je uradnih oseb, ki so odgovorne za nadzor, premalo; gliv ne poznajo dovolj in v kritičnih dneh (sobote, nedelje) niso v gozdu;

- delavci invalidskega podjetja bi lahko vzdrževali del evropske pešpoti E6, učne poti in sodelovali pri izgradnji novih učnih poti;

- opravljali bi lahko drobna dela, ki so pomembna za varstvo gozdov, izgled in urejenost krajine, ekološko osveščenost prebivalcev in razvoj turizma. Izdelovali in postavljali bi krmilnice in valilnice za ptice, klopi, koše za odpadke, kažipote, urejali korita

pri studencih, označbe gozdnih rezervatov, urejali okolje naravnih in kulturnih spomenikov, skrbeli za razgledišča, vzdrževali steze in poti ipd.;

- v zaščitnih območjih za oskrbo z vodo bi izvajali nadzor in skrbeli za čiščenje oz. odstranitev stvari, ki bi lahko ogrožale oskrbo z vodo.

Program v taki obliki je direktor GG INPO Drago Jurhar predstavil ministru za okolje in prostor dr. Pavlu Gantarju. Minister je ugotovil, da je predlagano področje dela pravo, vendar pa bo potrebno nekatera dela opravljati v dogovoru ali skupaj z drugimi organizacijami ali občinami. Takoj bi lahko prevzeli dela v zvezi s preprečevanjem nadaljnega zaraščanja Pohorja. Dela v zvezi z odpadki in vodami bi lahko opravljali v soglasju s komunalnimi podjetji oz. občinami, prav tako dela pri vzdrževanju gozdnih pasov, onesnažene struge ima v domeni podjetje PUH in bi se bilo treba dogovoriti z njim za sodelovanje, za evropsko pešpot E6 pa s Planinsko zvezo Slovenije. Za dela v zvezi z izgledom in urejenostjo krajine so pristojne občine in turistična društva. Za invalidsko podjetje pa bodo primerna dela v zvezi s preprečevanjem voženj terenskih vozil po Pohorju, kurjenjem, nabiranjem zdravilnih zelišč in izvajanjem uredbe o zavarovanju samoniklih gliv, ko bodo ta področja urejena z zakonom.

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec,
2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1

Telefon: 0602/43-332

Direktor: Hubert Dolinšek

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Majda Klemenšek

in Gorazd Mlinšek

Glavna urednica: Ida Robnik

Oblikovalska realizacija:

Umetniška delavnica IDEA, Maribor

Likovna urednica: Marlena Humeč

Tehnični urednik: Robert Strmšek

Računalniška postavitev,

priprava za tisk in fotoliti:

Repro Studio Lesjak, Maribor

Tisk: Odis, Ravne

Naklada: 1650

Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 1998. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Avtor fotografije na naslovnici:
Gorazd Mlinšek

NOVO V TRGOVINI LES

IDA ROBNIK

Od 14. do 16. aprila je predstavnik švicarske firme STIHL predstavljaj svoje izdelke v prostorih naše trgovine LES v Radljah in Slovenj Gradcu ter v Mežici. Na predstavitev so bili povabljeni kmetje in lastniki gozdov ter drugi zainteresirani. Podrobneje so bili seznanjeni s tipi motornih žag STIHL, njihovimi lastnostmi in izboljšavami ter z ročno kosilnico. Izdelke so lahko tudi praktično preizkusili. V program STIHL pa spada še druga oprema za delo v gozdu in na travniku, ki je bila tudi predstavljena, od oblačil za gozdnega delavca in zaščitnih sredstev ter oblačil za kosca do raznih orodij in pripomočkov.

Vse te novice lahko dobite v naših trgovinah v Radljah in Slovenj Gradcu, kjer vam zagotavljamo tudi servisiranje teh izdelkov in rezervne dele.

25 LET TOVARNE IVERNICH PLOŠČ OTIŠKI VRH

IDA ROBNIK

Tovarna ivernih plošč Otiški vrh je bila zgrajena leta 1973 in je od takrat ena najuspešnejših proizvajalcev ivernih plošč v Sloveniji in tudi v širšem prostoru južne Evrope. Letno proizvede ca 100.000 m³ ivernih plošč in zato porabi 140.000 m³ manj kvalitetne surovine in lesnih ostankov. Je eno večjih podjetij v regiji in je organizirano kot hčerinsko podjetje Lesne Slovenj Gradec.

V vsem obdobju obratovanja so odgovorni v tovarni nenehno vlagali v razvoj in investirali v obnovo toarne. Pri tem pa je bila vedno na prvem mestu skrb za okolje in spremljanje najnovejših ekoloških dosežkov tako, da s svojo proizvodnjo ne obremenjujejo okolja preko vrednosti veljavnih predpisov s tega področja. Med večje ekološko prijazne dosežke štejejo:

- **povečanje porabe lesnih ostankov**

Ob izgradnji tovarne je bila predpisana poraba lesnih ostankov 30%, med tem ko so do leta 1998 povečali porabo lesnih ostankov na 85% in tako zmanjšali porabo

hlovine in celuloznega lesa na 15%. S porabo lesnoindustrijskih ostankov neposredno ohranjajo gozdove. Izračunali so, da so v 25 letih ohranili 9.000 ha naših najboljših gozdov;

- **zmanjšanje emisije formaldehida**
Delež formaldehida v iverni plošči so postopno zniževali tako, da so v letu 1987 dosegli emisijski razred E1, okolju prijazen izdelek, v skladu s strogimi evropskimi standardi. Delež formaldehida v iverni plošči so v obdobju obratovanja zmanjšali za več kot 10 - krat, z dobavitelji lepil pa se dogovarjajo o razvoju in uporabi lepil E0, z minimalno vsebnostjo formaldehida;
- **zmanjšanje emisije žveplovega dioksida**

Ob izgradnji je bila tovarna velik porabnik mazuta in tako tudi onesnaževalec zraka. V letu 1987 so prešli na uporabo plina na vseh sušilnikih in tako zmanjšali emisijo žveplovega dioksida;

- **zmanjšanje emisije prahu**

V TIP imajo instaliranih 6 vrečastih filtrov za lesni prah na vseh linijah za predelavo ivernih plošč in na pripravi suhega iverja. Emisije pri teh filtrih so pod mejnimi koncentracijami,

ki so zakonsko postavljene (10 mg prahu na 1 m³ zraka). Zelo pomembna pridobitev za zmanjšanje emisije prahu je bila tudi instalacija mehanskih transporterjev, s katerimi so nadomestili pnevmatske transporterje in ciklone na pripravi iverja in s tem odstranili izvore emisije prahu;

- **reciklaža odpadnih vod**

Že v letu 1989 so uvedli sistem popolne reciklaže odpadnih vod, ki jih zbirajo v čistilni napravi in jih po posebnem tehnološkem postopku vračajo v proizvodnjo tako, da v vodotoke ne spuščajo odpadnih vod. Vzporodni hladilni sistem so predelali v zaporednega tako, da porabijo za 50 % manj vode;

- **znižanje hrupa na dovoljeno vrednost**

Hrup iz tovarne je še do lani predstavljal velik problem za okolje. Z investicijo v sekirostroj so ta problem sanirali;

Poleg naštetih dosežkov v TIP izvajajo še druge aktivnosti za izboljšanje ekoloških pogojev v tovarni in v okolju. Izdelali so okoljevarstveni program za sanacijo vseh dimnih plinov, inšpekcijske službe redno opravljajo preglede

na področjih, za katere so pristojne, pooblaščenice institucije redno opravljajo monitoring in o rezultatih obveščajo pristojna ministrstva, s proizvajalci lepil in Biotehniško fakulteto sodelujejo pri projektih izdelave ekološko prijaznejših lepil in ekološko tehnične sanacije podjetja.

Na vse te dosežke so delavci tovarne ponosni. Njihov cilj je ostati okolju prijazna tovarna in živeti v sožitju s krajanji Sentjanža in občine Dravograd, saj od tu prihaja tudi večina od 179 zaposlenih, ki so še kako zainteresirani za obstoj tovarne in delovnih mest.

Ob jubileju iskrene čestitke!

Drevo je simbol življenja
Gozdovi so življenje samo
Porajajo ga
Ga varujejo
In spodbujajo
Smo iz krajev, kjer vemo,
kaj je drevo in, kaj je gozd
In so lesovi našim ljudem način
življenja
In les je enak plemeniti kovini

KDOR IMA VESELJE DO KMETOVANJA, MU NOBENA KMETIJA NI PRESTRMA

LUDVIK MORI

Pri nas v Sloveniji je precej kmetij na večjih ali manjših strminah. Včasih že ime kraja (Kozji vrh) nakazuje, da so morda v nekem predelu gojili koze, saj je kar polovica kmetij v tem kraju precej strmih. Pa vendar živi tam nekaj korajžnih družin, ki z vso zagnanostjo pridno kmetujejo in se niso dali zvabiti v mesto, kjer bi imeli zagotovljeno zaposlitev. Ljudi, ki imamo veselje in spoštujemo kmetovanje, kar srce boli, ko vidimo, kako propadajo kmetije na položnih legah in to marsikje celo v dolini.

V tem sestavku bom predstavil BRANJELOVO kmetijo v Kozjem

leti je Ivan od staršev prevzel kar dobro urejeno in za ta čas z vsem opremljeno kmetijo. Takrat so novo hišo že v gradili. In brž, ko so dogradili hišo, so se lotili še skednja s hlevom, ker stara stavba ni več ustrezala novim zahtevam. "Novo stavbo smo precej povečali in kar veliko zemlje je bilo treba izkopati za širitev v breg", pove gospodar Ivan, ki smelo upa v prihodnost. "Če so v preteklosti preživel štivilni rodovi v še mnogo trših pogojih, bomo še mi" dodaja Ivan in temu pritrudi žena Manja.

Kljub strojem, ki jih imajo na kmetiji, je tu treba še precej del

Branjelova družina

Foto: Ludvik Mori

Branjelova domačija; v ozadju novi dom.

Foto: Ludvik Mori

vrhu nad Dravogradom, kjer že celo stoletje rod za rodom uspešno kmetujejo na zelo strmi, precej veliki kmetiji. Kaj radi se pošalijo, da pri njih ni hudega "drsati po riti", saj je ravnina samo v hiši in štali, pa še za te stavbe so morali zagristi globoko v breg. No, ravno je tudi na cesti, ki se vijuga po strmih pobočjih in grapah v dolino. Po tej cesti se od lanske jeseni s kombijem vozijo trije Branjelovi otroci v šolo in spotoma se jim nabere čez dvajset šolarjev. Gotovo bo nekaj izmed teh nadaljevalo tradicijo kmetovanja, ako bodo pogojno ugodni.

Trenutno na Branjelovi domačiji živijo tri generacije. Gospodar je postaven fant Ivan Pešl. Oba z ženo Manjo sta hodila v kmetijsko šolo. Nekako pred desetimi

opraviti ročno. Tako ob večjih delih priskočita na pomoč oba Ivanova brata in stric Mirko, pa še kdo. Povprečno redijo okoli petindvajset govedi in nekaj drobnice. V skupnem gospodinjstvu z njima živita tudi dedek Polde in babica Micka. Tudi onadva sta ves čas pridno pomagala, dokler jima bolezen ni načela zdravja in vnukinja Mirjana pove: "Naša babica je bila v Ljubljani operirana na srčku in zelo sem se bala zanjo." "Vsi smo se bali zanjo", pritrudi Danijela in Leon, "saj imamo babico in dedka zelo radi." Srečni so domovi, kjer se tako lepo razume več generacij in rodov. Babica Micka še pove, da je operacijo dobro prestala in še naprej bosta z dedkom rada pomagala, kolikor bo zdravje dopuščalo.

Takim in podobnim družinam, ki z vso zagnanostjo želijo ohraniti naseljeno podeželje, bi morala država pomagati s subvencijami in nepovratnimi sredstvi ter z olajšavami pri zdravstvenih in pokojninskih dajatvah. Tisti, ki snujejo zakone, prav malo pomislijo na to, da je vsaka gradnja v hribih precej dražja in tudi

delo s stroji veliko bolj težavno, bolj nevarno in dražje. Ako želimo, da bo podeželje zares ostalo poseljeno, moramo te misli tudi udejaniti z vzpodbudnimi zakoni in usmeritvami.

V imenu vseh, ki Branjelove poznamo, želim, da bi njihovi rodovi še dolgo uspešno kmetovali.

O PERMAKULTURI

MILENA CIGLER GREGORIN, inž. kmet.

Kaj je permakultura? Na sejmu "Narava - zdravje" lani na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani sem se prvič srečala s tem pojmom.

Splošen odgovor: permakultura je način, s katerim ustvarjamo uravnoteženo človekovo okolje. Beseda izhaja iz izraza: permanentna agrikultura. Od tod permakultura (trajno kmetijstvo).

Po eni strani se permakultura ukvarja z rastlinami, živalmi, zgradbami, infrastrukturo (vodo, energijo, cestami). Pri permakulturi gre za odnos med navedenimi in način, kako jih umeščamo v pokrajino. Cilj je ustvariti ekološko okolja, ki bi lahko ekonomsko preživela in ne bi bila izkoriščevalska in bi bila na ta način uravnotežena na daljši rok. Upošteva prirojene lastnosti živali in rastlin in jih kombinira z narav-

nimi značilnostmi pokrajine. Permakultura sloni na modrostih tradicionalnega kmetovanja in na sodobnih tehnoloških spoznanjih. Ustvarja kultivirano okolje za pridelavo bolj kakovostne hrane. Praktični primer: npr. zasaditev rastlinja okoli hiše: na sončno in vzhodno stran hiše posadimo listavce. Jeseni in pozimi bo lahko sonce sijalo skozi veje, poleti, ko zraste listje, nam dajo senco in nas prijetno hladijo. Ob zahodne in senčne stene postavimo varovalne ograje, ki naj jih prerastejo vedno zelene plezalkke, ki nas poleti ščitijo pred vročino in pozimi pred mrzlimi vetrovi. Varčevanje z vodo: zbiralnik deževnice, ki se steka s streh skednja ali garaže, postavimo nad hišo, da bomo lahko izkoristili višinsko razliko.

nadaljevanje na strani 9

DELOVNO V DRAVOGRADU

DANIJELA SEKOLOVNIK

V mesecu januarju in februarju je v okviru zimskega izobraževanja kmetic na osnovni šoli Dravograd potekal petdnevni kuharski tečaj. Vodil ga je g. Simon Orter iz Radelj. Tečaj je obiskovalo 17 kmetic. Gospodinje smo se teh popoldnevov kar veselile, saj smo združile prijetno s koristnim. Sodelovale smo pri ustvarjanju dobrot iz govejega, svinjskega, telečjega, piščančjega, zajčjega in jelenjega mesa. Seveda pa pred glavno jedjo niso manjkale dišeče juhe, kot dodatek glavnim jedem pa so bile okusne priloge in solate.

Tudi sladice je bilo kar precej, z njimi smo posladkale naše domače, saj vsega kar smo pripravile res ni bilo mogoče pojesti ob koncu tečaja. Ob vsem pa je bilo veliko dobre volje, šal in smeha.

Ojstriške kmetice smo zato ob koncu tečaja sklenile, da bomo podobna prijetna in koristna druženja nadaljevale. Ta sklep smo realizirale že 20. februarja, ko smo se zbrale na Srebnikovi domačiji na Ojstrici, kjer smo pod mentorstvom Darinke Krautberger, dobitnice zlatega priznanja na ptujski razstavi Dobrote slovenskih kmetij, pekle čudovite pustne krofe. Gospa Darinka nam je zaupala kar nekaj skrivnosti, kako speči lepe in dobre krofe. Z upanjem, da bodo podobni krofi uspeli tudi doma, smo se odpravile vsaka na svoj dom. Združile in uporabile smo stare preizkušene recepte in novo pridobljeno znanje. In uspelo je!

"Še malo, pa bodo pečeni!"

DELOVNE KMETICE

FRANC JURAČ

Med izredno delovna društva spada tudi Društvo kmetic Mežiške doline, ki ga že nekaj let aktivno vodi predsednica Anica Glinek - Kotnik. Društvo šteje že okoli 280 članic, v njem pa so vključene kmečke žene in dekleta iz treh koroških občin: Ravne - Prevalje, Mežica in Črna.

Ko so na nedavnem občnem zboru pregledale uspeh svojega enoletnega dela, so ugotovile, da so zastavljen program dela v celoti izpolnile in bile na vseh področjih izredno delavne in aktivne. Tudi za letošnje leto so si postavile obširen program dela, ki pa ga že izvajajo. Tako bodo tudi letos sodelovale na raznih razstavah in prireditvah, kjer bodo prikazale svoje delo in aktivnosti.

Pred dnevi pa so uspešno zaključile tečaj kvačkanja, ki ga je z uspehom vodila Nevenka Hižak. Udeležilo se ga je okoli 20 kmečkih žena in deklet.

Tečaj kvačkanja društva kmetic Mežiške doline

OBČNI ZBOR D P M MISLINJSKE DOLINE

Mentorica DPM: DANICA ONUK, inž.kmet.

7. marca 1998 je imelo Društvo podeželske mladine Mislinjske doline občni zbor, na katerem so pregledali delo preteklega leta in si zastavili program dela za letošnje leto. Občni zbor so mladi pripravili v Završah, od koder se je letos veliko mladih vključilo v delo društva. Tako vključuje društvo sedaj 42 aktivnih članov, občnega zbora pa se je udeležilo 30 članov.

Mladi se vključujejo v razne aktivnosti krajevnega in regijskega značaja. Tako sta se 21. marca dve tričlanski ekipi udeležili regijskega kviza "Mladi in kmetijstvo" v Dravogradu in med devetimi ekipami zasedli 4. in 5. mesto. V prihodnjih mesecih bodo organizirali regijski nočni orientacijski tek, udeležili se bodo regijskih iger v Sentanelu ter organizirali dve ekurziji. Nadaljevali bodo z zastavljenim študijskim krožkom "Cepljenje senožetnih sadovnjakov" ter organizirali še kakšno poučno predavanje.

V svoje vrste vabijo vse mlade s podeželja, ki jih zanimajo tovrstne aktivnosti, pa tudi druženje s svojimi vrstniki.

nadaljevanje s strani 7

Ureditve vrta: Nenehno mislimo na to, da pri rastlinah ničesar ne zavržemo. Užitarne dele pojemo, ostale vržemo na kompostni kup. Rastlinam, ki jih gojimo za zeleno gnojilo, primešamo prst, da bo v tleh dovolj hranilnih snovi za letni posevek. Posameznim rastlinam, kot so: koper, korenje, komarček, dovolimo, da grejo v cvet, saj bodo tako vaba žuželkam. Paradižnike in kumare, ki se sami zasejejo na kompostnem kupu, posadimo vzdolž ograje.

Nobene potrebe ni, da bi morale biti gredice lepo poravnane. Vrt naj bo v znamenju bujne rasti grmov, ovijalk, zelenjave, rož, zelišč, manjših dreves. Potrudimo se, da najdemo prostor še za manjšo vodno kotanjko ali ribnik.

Ni toliko pomembno, na kakšen način bomo uredili vrt (ali bomo gredice prekopavali ali pa jih bomo pokrili s časopisnim papirjem ali slamo), pomembno je, da jih bomo uredili po svoje. Pomembno je, da posadimo čim več različnih rastlin, ker bomo tako vrt obvarovali pred škodljivci. zelišča naj rastejo čim bližje kuhinji.

(se nadaljuje... prirejeno po knjigi Billa Mollisona: "Uvod v permakulturo")

NEKAJ UTRINKOV S TEČAJEV KMEČKIH ŽENA IZ MISLINJSKE DOLINE

DANICA ONUK, inž. kmet.

V mesecu februarju in marcu letošnjega leta je potekalo kar nekaj tečajev, na katerih so si kmečke žene in dekleta Mislinjske doline pridobivala znanja in veščine z različnih poročij kuhinarice.

Tako so 10. februarja žene iz Tomaške vasi in okoliških krajev obiskale tečaje KRAŠENJA TORT, ki je potekal na "Lavretovi" kmetiji v Tomaški vasi (foto 1). Podoben tečaj je bil 16. februarja za žene iz Šmiklavža in okolice v gostilni "Bučinek". Oba tečaja je vodila ga. Marjana Košmrl iz Maribora (foto 2).

27. februarja pa so se žene in dekleta s področja Mislinje udeležile tečaja PEKE POTIC. Tečaj je potekal na Kolandrovi kmetiji v Stražah pri Mislinji, vodila pa ga je gg. Marija Prajner iz Maribora. Žene so se naučile speči veliko vrst potic, šarklje, rogljiče, pujske ter pecivo iz kvašeno - listnatega testa. Kljub bogatim izkušnjam prenekaterih gospodinj se se strinjale, da znanja ni nikoli dovolj in da bodo sedaj še

lažje zadovoljile željam in okusom svojih domačih (foto 3).

Meseca marca pa sta potekala dva tečaja na temo: NAREZKI, SOLATE IN POGRINJKI. Prvi je bil 6. marca v gasilskem domu v Tomaški vasi, obiskalo pa ga je 31 žena (foto 4).

Drugi pa je bil 12. marca v Pamečah v gostilni Šafer, ki se ga je udeležilo 23 žena iz Pameč, Trobelj, Gradišča in Legna (foto 5).

Tečajnice so se poleg mesnih in sirno-sadnih narezkov naučile pripraviti še zanimive solate iz ješprenja, riža in testenin z dodatki zelenjave, mesnin in sira. Poleg tega so se naučile, kako pripraviti dobro bovlo in pogrinjek za razne priložnosti.

Oba tečaja sta potekala pod vodstvom g. Janeza Komarja in gospe Zdenke Čas iz Gostinske šole Slovenj Gradec.

AKTIVNE POČITNICE ŠMARŠKIH OSNOVNOŠOLCEV

UČITELJICE IN UČENCI OSNOVNE ŠOLE ŠMARTNO PRI SLOVENJ GRADCU

Pa so minile - počitnice, kot jih še ni bilo! Prekratke, a bogate. Mestna občina Slovenj Gradec (v njem imenu pa predvsem gospod Ivan Plevnik) je ponudila osnovnim šolam brezplačno smučanje za učence in sicer v zimskih počitnicah, na Kopah. Prijavilo se je precej učencev.

Na naši šoli pa so učenci želeli tudi plavati, saj veliko učencev nima po-

polne smučarske opreme ali pa jim starši niso mogli zagotoviti spremstva. Zaradi tega se je učiteljica Mira Strmčnik odločila, da povpraša odgovorne na občini, če bi plačali tudi stroške za plavanje. Očitno se je obrnila na pravega človeka, ko je izbrala za pogovor o želji naših učencev ravno gospoda Ivana Plevnika. Brez zapletov seveda ni šlo, a uspela je organizirati in izpeljati trikrat po uro in

pol plavanja v zdravilišču Topolšica. Za terek pa smo se učiteljice domenile z otroki, da bomo obiskali Pomurje in se kopali v Banovcih. Imenitno! A kdo bo spremljal kar 200 učencev in prevzel odgovornost zanje v bazenu in na poti? To odgovorno nalogo je z veseljem prevzelo 5 učiteljic (Anica Črep, Mira Strmčnik, Irena Sešelj, Marica Gostenčnik, Pavla Kovač in študentka Vanja Jus).

V zdravilišču Topolšica so nas prijazno sprejeli, mi pa smo se zares lepo vedli - moramo pohvaliti naše učence. Ko smo v petek, zadnji dan, zapuščali zdravilišče, nam je receptorka dejala, da tako disciplinirane skupine učencev pri njih še ni bilo. Ta pohvala našim učencem veliko pomeni - seveda pa tudi nam učiteljicam. Na poti do zdravilišča v Topolšici so učenci zvedeli za posebnosti Šaleške doline. Nekatere so lahko tudi opazili med vožnjo z avtobusom.

Še posebej bogato pa smo preživeli v terek, 24. februarja 1998, ko smo se odpeljali v Pomurje. Nismo obiskali le Banovcev, ampak tudi Babičev mlin na reki Muri. Sprejela sta nas gospod Babič in njegova hči Karmen. Njegova pripoved o zgodovini mlinov na Muri in življenju v Pomurju nas je zares navdušila. Učenci so zavzeto poslušali in spraševali gospoda Babiča pravcate podrobnosti o mlinu, ki so si ga ogledovali.

Iskreno se zahvaljujemo Mestni občini Slovenj Gradec, posebej pa še gospodu Ivanu Plevniku, da smo lahko tudi za učence na podeželju organizirali aktivne, a brezplačne zimske počitnice. Upamo, da niso bile te prve tudi zadnje.

Prijazenemu, potrpežljivemu, dobrosrčnemu in gostoljubnemu šoferju gospodu Marjanu Lesjaku - Pilotu s Prevalj prisrčna hvala za prijetno vožnjo z avtobusom.

DA NE BI POZABILI

ŠTEFKA MELANŠEK

V marcu letos je bila lepa mesečna noč, parav taka kot marca 1945, ko so Nemci napadli Žerjav.

Bračičeva brigada je Nemce napadla iz Jazbine. Takrat so borci zaplenili dosti hrane in drugega blaga in vse skupaj še podnevi prepeljali v Čemerje. Tam so počakali, da se je znočilo.

Nato so mobilizirali kmete iz Jazbine in Javorja, med njimi tudi mene in gospodinjno Angelo, da bi naložili hrano in druge reči na vozove in z vprežno živino vse skupaj prepeljali v mežnarijo v Javorje.

Pognali smo živino in peljali mimo Petrača, Pistotnika, Obra in Kuhelna.

Mesec nam je svetil po poti. Kar naenkrat je prišla do nas novica, da je med brigado in nami pretrgana vez. Zavili smo na jaso nad cesto in čakali povelja. Konji in voli so utrujeni plegli, nas pa je pošteno zeblo.

Najstarejši, Lovrencnov oče je predlagal, da ležemo še mi med živino.

Tako smo malo zadremali. Zjutraj, ko smo se zbudili smo se čudno gledali, saj smo bili vsi beli od slane, ki je ponoči padla na nas. Kmalu smo vzpostavili vezo z brigado in nadaljevali pot.

V Javorju smo odložili tovor in se vračali. Ko smo prišli do Lavterja in gospodinjni Angeli Plesnik vrnilo vole, je bilo sonce že visoko na nebu.

Po tolikih letih se dogodkov iz vojnih časov še večkrat sponim.

V tem obdobju sem preživela svojo mladost. Ni bilo lahko, vendar smo bili ljudje med sabo dobri in složni, da smo težave kljub vojni lahko prenašali.

Ob tem spominu pa želim Angeli Plesnik, p.d. Lavtarci še obilo sreče in zdravja, ko bo letos praznovala 92 let svojega bogatega življenja.

ZLATA NALOŽBA

Z VARNIMI KORAKI DO SVOJEGA ZAKLADA

ZM d.d.
ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.
2507 MARIBOR,
Cankarjeva 3,
tel.: 062/224-111

brezplačna telefonska številka
za naročanje zavarovalniškega zastopnika

080 - 19 - 20

LJUDJE

IN

DOGODKI

POHOD NA BRINJEVO GORO

GORAZD MLJNŠEK, dipl. inž. gozd. Ⓕ Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

Letošnje ničkej zimske počitnice so zagodle marsikateremu šolarju. Veselili so se zasneženega počitnikvanja, vendar pa so ostali njihovi pogledi, po polletnem garaškem delu za šolskimi klopki, na umazano rjava smučišča pri Ošvenu pod Uršljo goro, v Mežici in Črni, mrki. Tudi z ravenskega smučišča Poseka je topel veter nekaj dni pred počitnicami na hitro odstranil debelo umetno snežno odejo.

Da pa zimske počitnice vendarle ne bi bile tako "smotane", so na osnovnih šolah pripravili za počitka željne nadebudneže program raznih prostovoljnih aktivnosti. Šolarji ravenskih osnovnih šol so se lahko rekreirali v šolskih telovadnicah, se zabavali ob ogledu raznih prireditev, ob tipkanju na računalnik ali kje drugje. Med najbolj poskočnimi pa so bili mladi planinci osnovnih šol Prežihov Voranc in Koroški jeklarji. Predzadnji dan zimskih počitnic (26. 2. 1998) jim osma ura zjutraj ni bila prezgodnja, da so se zbrali pred nekdanjo železarniško pralnico na Ravnah.

Kljub nekoliko hladnemu in oblačnemu vremenu sem se pridružil mladim planincem s starim Karpuhovim klobukom na glavi, fotoaparatom okoli vratu in svinčnikom v roki. Južni del Brinjeve gore poznam, pa kljub temu sem pričakoval, da bom na pohodu proti zaobljenemu 723 m visokemu vrhu med Prevaljami in Ravnami spoznal in izvedel še kaj novega. In res je bilo tako!

Kar nekajkrat smo se ustavili, pa ne zaradi utrujenosti, saj so vse poti na Brinjevo goro primerne za mlade in stare. Na poti smo videli veliko zanimivega.

Pri Obretanu nad ravensko železarno smo bili pozorni na z gozdnim drevjem porastle ruševine, ki so jih odkrili pri gradnji gozdne ceste proti meležniku. Na tem mestu naj bi bila manjša hiša. Porušena je že več kot sedemdeset let, saj smo ocenili starost na njenih ruševinah rastočo smerko okoli sedem desetletij.

Pri kmetu Meležniku smo si osvežili znanje o naši lepi Koroški. Opazovali smo obliko vrhov. Uršlja, Peca in Raduha so prave špičaste gore proti zaobljenim vrhovom Brinjeve gore, Strojne, Tolstega vrha, Koroškega Selovca in oddaljenim Kopam na Pohorju. Pozorni smo bili tudi na kamenine, saj se matična geološka podlaga na naši poti tudi spreminja. Iz skrilavih magmatskih kamenin smo zakoračili na drobljivi apneni dolomit. Sprememba geološke pod-

lage vpliva tudi na spremembo gozda. Pa tudi lokalne klimatske razmere omogočajo raznolikost gozdne odeje v razgibanem hribovitem področju. Ugotavljali smo, da je južno pobočje Brinjeve gore med najbolj toplimi predeli hladne Mežiške doline. Na prisojnih pobočjih raste domači kostanj. Na križišču gozdnih cest proti kmetijam Derviš in Španer smo izmerili debel domači kostanj (obseg 204 cm, premer 64 cm) in debeli hrast graden. V prsni višini ima obseg 326 cm, debel pa je 104 cm.

Pri Dervišu nam je gospodinja povedala, da je ob njihovem dvorišču rasla okoli 150 let stara murva. Ker je bila votla, pa tudi sušila se je, so jo lansko leto posekali. Tudi Pečnikova bica, Derviševa hči, je potrdila njene govore. Še dobro se spominja, kako male in sladke plodove je imelo to drevo. Pri Derviševih je bil eden od sorodnikov tudi vrtnar oziroma se je zanimal za hortikulturo. Ta naj bi prinesel in posadil to zanimivo drevo pod Brinjevo goro. Zanimivo, da bi drevo toplega podnebja rastle tudi pri nas!

Nekaj minut smo posvetili tudi popolnoma obrezani Španerjevi lipi. Otroci so me spraševali, ali bo še rasla. Eden izmed njih pa je zavriskal: "Poglejte, kip svobode!" Pa sem se zamislil, ali je to res svoboda, če drevesa osvobodiš vseh vej.

Svoje misli pa smo sprostili med počitkom pri lepi cerkvi na vrhu Brinjeve gore. Posvečena je svetnikoma Damjanu in Kozmi. Mi pa smo si ob zvonjenju cerkvenega zvona zaželeli veliko zdravja.

Naša pot se na vrhu Brinjeve gore še ni končala. Mimo Bidrihovega peskokopa in kmetije Bidrih smo se podali proti kmetu Rakitniku. Še prej pa smo obstali pri peskokopu, kjer smo se prepričali, da je vrh Brinjeve gore iz krušljivega dolomita.

Pri Rakitniku so nas z veseljem sprejeli. Pri spominskem obeležju smo obudili spomine na vojne grozote, ko so 28. novembra 1944 Nemci požgali Rakitnikovo domačijo. Še prej pa so domačine pobili in zmetali v ogenj. Rakitniki so izgubili svoje in dom zaradi izdajstva, da so sodelovali s partizani.

Enourni počitek je hitro minil ob prijaznem kramljanju. Mladi planinci so si nabrali novih moči. Brez težav smo krenili mimo Španerja čez Stražišče v dolino Strojanske reke. Pohod smo zaključili pri kinodvorani na Ravnah. Skupno smo ponovili, kaj smo se danes novega naučili. Vsak je v svoji glavi zavrtel film o spoznavanju lepote in značilnosti naših domačih krajev.

1. Pohod na Brinjevo goro. "Zborno mesto pri pralnici na Ravnah."
2. Izmerili smo Dervišev hrast.
3. "Kip svobode"
4. Prišli smo na vrh Brinjeve gore.
5. Pogled za Bidrihovega travnika na oblačno Peco.

OBNOVA ŽUPNIJSKE CERKVE SVETEGA URHA V PODGORJU

LEOPOLD KORAT

Znana je misel, da vse veliko raste v tišini! Tako je tudi želja in upanje, da bi obnovili župnijsko cerkev sv. Urha že dolgo tlela v srcih faranov in krajanov Podgorja. Notranjost je bila pred leti obnovljena in bila bi škoda, če bi zunanost ostala taka, kot je. V dogovoru s škofijskim ordinariatom v Mariboru in Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor smo sklenili, da v letu 1998 obnovimo fasado cerkve in prebarvamo pločevinasto kritino na zvoniku. Dela smo pričeli 1. marca in naj bi bila predvidoma končana do konca maja.

Prvotna cerkev je bila štirikotna z ravnim stropom, narejena že v 13. stoletju. Prezbiterij (glavni oltar) je bil prizidan v 15. stoletju. v Zgodovini lavantinske škofije (F. Kovačič) pa se cerkev sv. Ulrika po poročilu šmarskega dekana omenja že leta 1375. V arhivu ljubljanske škofije pa se hrani poročilo starotrškega komisarja, ki pravi, da so Turki leta 1477, ko so šli skozi te kraje, požgali cerkev v Podgorju. Ne ve pa se, ali je bila ta požgana cerkev sv. Ulrika ali cerkev sv. Lovrenca. Cerkev sv. Lovrenca v Podgorju je bila leta 1822 podrt. Stala naj bi približno tam, kjer je danes pri Urbanu. Inventarni zapisnik iz leta 1842 pravi, da je bilo leta 1829 postavljeno ostrešje na cerkev in pokrito s škrljlem (kamen). Isti zapisnik pravi, da je bila leta 1839 prizidana obokana zakristija in pokrita s škrljlem (kamen). Istega leta so dogradili še zvonik in ga tudi pokrili s škrljlem. Kdaj so odstranili raven strop v cerkvi in ga obokali, ni nikjer zapisano. Nad vhodom v cerkev je v zidan Hrenov križ z letnico 1626, kar pomeni, da je to sedanjo cerkev posvetil škof Tomaž Hren. Današnja cerkev je dolga 17,5 m, široka: v ladji 8,5 m, v prezbiteriju 6 m. Visoka je v ladji 6,8 m in v prezbiteriju 6,2 m. Oltarji v cerkvi so trije in so vsi v baročnem slogu. Zvonik je visok 32 m in ima obliko čebule. Zvonovi tehtajo 11.000 kg, 600 kg in 253 kg. Luknje (line) v zvoniku govorijo, da je stolp služil tudi za obrambo.

Škrljasta kritina na zvoniku je bila zamenjana z aluminijasto pločevino leta 1973. Prav tako je bila istega leta narejena nova fasada na zvoniku. Leta 1979 je bila obnovljena, oziroma zamenjana kritina na strehi cerkve. Dotedanjo škrljasto kritino smo zamenjali z eternitom.

Po kar pestri in razgibani zgodovini župnijske cerkve sv. Urha v Podgorju je prav in lepo, da je tudi ob tej prenovi veliko pripravljenosti in dobre volje pomagati. S prenovno cerkve bomo pokazali, da imamo srčno kulturo, ki zna ceniti kar so ustvarili naši predniki. Ve pa tudi, da samo z ljubeznijo se lahko daruje in izroči našim zanamcem, kar nam je bilo drago in sveto. Z obnavljanjem zunanosti župnijske cerkve obnavljamo tudi vezi prijateljstva in dob-

rote med krajanji Podgorja. Zato smo z vero in upanjem v dobroto Podgorčanov potrkali na njihova srca!

Vsem darovalcem - iskrena hvala!

AMATERSKI ODER MISLINJA - NASVIDENJE NAD ZVEZDAMI

RADO JEROMEL

Gledališka skupina, ki deluje v okviru KUD Mislinja, je pod vodstvom prizadevne režiserke Andreje MARTINC, uprizorila v preteklih štirinajstih dneh kar štiri predstave Partljičeve komedije Nasvidenje nad zvezdami.

Komedija se dotika sodobnih zapletov v zemeljskem in posmrtnem življenju in je navduševala občinstvo v kulturnem domu Šentilj, ki je vedno napolnilo dvorano tako, da so morali nekateri kar stoje spremljati skoraj dveurno dogajanje na odru. Občani Mislinje so s tem dokazali, da jih poleg ostalih dejavnosti kulturnega društva navdušujejo tudi igre in kazalo bi takšno dejavnost še bolj vzpodbujati.

Gledališki skupini in režiserki Andreji Martinc pa naj bo odziv in navdušenje občinstva vzpodbuda za pripravo še kakšne podobne igre. Pa nasvidenje spet v kulturnem domu Šentilj!

USPEL JOŽEF OV SEJEM

FRANC JURAC

Letošnji Jožefov sejem v Slovenj Gradcu je nadvse uspel. Lepo vreme je v mesto privabilo veliko obiskovalcev, ki so si sejem z zanimanjem ogledali, na njem pa seveda tudi marsikaj kupili.

Najbolj so bile obiskane stojnice z raznim kmečkim orodjem, ki ga kupujejo zlasti kmetje za spomladanska opravila.

Tudi stojnica Marjana Rudolfa - trbonjskega kovača, je bila dobro založena.

KRUH JE ŽIVLJENJE

FRANC JURAC

Kako pomembno vlogo je imel, kakšno spoštovanje so gojili do njega nekoč in kakšen odnos imamo do kruha danes, so na osnovni šoli v Šmartnem pri Slovenj Gradcu skušali prikazati s projektnim učnim delom "KRUH JE ŽIVLJENJE".

Tamkajšnji učenci so kar nekaj dni brskali po knjigah, proučevali, opazovali, obiskovali šolsko in mestno knjižnico, se pogovarjali z babicami, z dedki in krajanji ter pekli kruh v šoli, v Koroški pekarni in na kmetih.

Ob koncu projektnega učnega dela "KRUH JE ŽIVLJENJE" pa so učenci pripravili še razstavo svojih krušnih izdelkov in na kulturno prireditev povabili svoje starše.

RAZSTAVA STARIN IN ROČNIH SPRETNOSTI

RADO JEROMEL

V prostorih društva upokojencev Šentilj pod Turjakom je bila tri dni razstava starih slik, jedi, namiznih prtov z izvezenimi vzorci, ročnih izdelkov: košar, ikeban idr.

Prizadevne organizatorke, članice društva upokojencev Mislinja, pod vodstvom gospe Dore Stoporko, so s svojo razstavo pritegnile okoli dvesto obiskovalcev.

Mnogi med njimi so na starih fotografijah prepoznali kakega svojega prednika ali sorodnika.

Skrb za stare fotografije v občini Mislinja med ljudmi še ni zamrla in lepo je, da se ohranjajo. Kako jih ohraniti čim dalj časa, pa bodo morali povedati restavratorji, saj je na nekaterih vsebina že kar zbledela.

Nekoliko pozornosti so razstavljalke namenile tudi tistim, ki radi dokazujejo svoje ročne spretnosti. Prelepi pleteni koški in pletari ter suhe ikebane so v marsikaterem obiskovalcu vzpodbudili željo po ustvarjanju takšnih izdelkov. Le malo potrpljenja in volje je potrebno, pa iz posušenih rož, majhnih deščic, oblovine in še kakšne sestavine napravite ikebano.

Predstavitev jedi, ki jih nekateri še danes uživajo, je vzbujala odobravanje. Videli smo lahko izvorne kuhinje iz Mislinjskega grabna, Mislinje, Dovž ter Doliča z okoliškimi kraji in tudi Završ.

Ob koncu razstave, 15. februarja, so organizatorke ugotovile, da bo potrebno v jesenskih mesecih pripraviti podobno prireditev z nekoliko drugačno tematiko. Vse, ki bi želeli sodelovati, pa bodo obvestili pred pričetkom naslednje razstave.

Tudi zvesti dopisnik Viharnika Jože KRAJNC je segel po očalih, da bi na sliki spoznal kakšno znano osebnost oziroma videl sliko, za katero sploh ni vedel, da obstaja.

VELIKONOČNA BUTARA V KOTLJAH

FRANC JURAC

Letos so v Kotljah naredili velikonočno butaro, ki je merila 40 metrov. Izdelali so jo na domačiji Jožeta ROŽENA, p.d. GAČNIKA v Podgori pri Kotljah.

Dr. med. BOGOMIR CELCER

Ugotavljamo, da število primerov raka na dojki stalno narašča. Med vsemi oblikami raka pri ženskah se je v zadnjih desetletjih počasi in vztrajno prerinil na prvo mesto in je po pogostosti pred rakom na roditeljih.

Ta porast gre deloma na račun dejanskega porasta zaradi vedno večjega števila napadalnih in škodljivih okoliščin, v katerih živimo (sevanje, kemikalije v zraku, hrani in vodi, kajenje, stres), deloma pa zaradi vedno boljše in natančnejše diagnostike in možnosti zgodnjega odkrivanja. Le redko še vidimo brezupno zanemarjene primere, ko rak "že pogleda skozi kožo" in ko se ničesar več ne da narediti. Vendar je bolezen sama po sebi agresivna in nevarna, velikokrat dela zgodnje razseveke po telesu in že zaradi tega je potrebno odkrivanju v najbolj zgodnjih stopnjah posvetiti vso pozornost in na to nenehno opozarjati.

Zakaj se še vedno dogaja, da ženske prihajajo (pre)pozno na preglede in, da kljub vsej skrbi in trudu zdravstvenega osebja gre bolezen nato po svoji usodni poti?

Na prvem mestu omenjam nepoučenost. Tudi izobražene ženske vedo včasih presenetljivo malo o teh rečeh, hote zapirajo oči pred dejstvi, podcenjujejo začetne, opozorilne znake. Prepričane so, da "se to dogaja le drugim" in so potem, soočene z resnico, velikokrat hudo presenečene in panične.

Med podeželskimi ženami je še pogosta nepotrebna in škodljiva sramežljivost, ki jim brani, da bi se z zaupanjem obrnile do zdravnika in se sprijaznile z nujnimi preiskavami. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da so se mlajše generacije znebile nepotrebni predsodkov.

Tudi zdravstvo nosi pri tem svoj delež krivde. Zdravnikov, ki bi se pečali s tem problemom, je razmeroma malo, potrebna je dodatna izobrazba in posebna licenca. Zaradi tega se čakalne dobe po Sloveniji podaljšujejo. Na Kliničnem centru v Ljubljani in na Jesenicah npr. na pregled čakajo do dve leti. Pri nas v Slovenj Gradcu čakajo do tri mesece, kar se nam tudi zdi predolgo, vendar v sedanjih razmerah žal ne gre drugače.

Zakaj in kako pride do raka na dojki?

Vzroki so, kot pri vseh ostalih rakastih obolenjih, zaenkrat le malo znani. Določeno nagnjenje se podeduje, po navadi v direktni liniji mati - hčer - vnukinja. Manj možnosti je v stranski liniji (očetove ženske prednice, teta - nečakinja ipd.).

Žene, ki nikoli niso rodile in dojile, so

nekoliko bolj ogrožene. Predvsem dojenju pripisujejo določeno preprečitveno vlogo pri nastanku boleznih. Določeno nevarnost predstavlja bolezenski presežek ženskega spolnega hormona ali njegovo predpisovanje v zdravilne namene. Potrebna je le redna kontrola. Vsebnost tega hormona je v kontracepcijskih tabletah tako nizka, da tudi dolgotrajno jemanje ne predstavlja večjega rizika. Po hujših poškodbah dojke (stiskanje, gnetenje, udarci, prometne nezgode), je potrebna večja pozornost, vendar pregledi pred enim letom po poškodbi niso potrebni. Isto velja za ponavljajoča se vnetja med dojenjem ali tudi sicer.

Kajenje, sevanje, kemikalije v okolju in hrani lahko sprožijo ali pospešijo že zasnovano bolezen.

Zbolijo lahko prav mlade, še pred tridesetim letom starosti, vendar se to redkeje dogaja. Posebej je ogrožena starostna skupina med 50 in 65 letom starosti, v obdobju mene. Za te žene pripravljamo v naši bolnišnici preventivne, sistematske preglede, ki jih bomo opravljali po razporedu, vendar brez nepotrebnih birokratskih preprek.

Kako se bolezen razvija in kakšni so znaki?

Iz vezivnega (opomega) tkiva dojke nastajajo lahko manj nevarni tumorji, ki jih otipamo kot trde, gladkorobe, prsto premakljive tvorbe pod kožo ali v globini.

Iz mlečnih vodov in žlez nastajajo nevarnejši, zločesti tumorji, ki se po navadi pričnejo brez posebnih težav ali bolečin, so na otip slabše premakljivi, slabo razmejeni, včasih pritrjeni na podkožje ali steno prsnega koša. Pogosto nastopajo v zunanjih polovicah dojke, v smeri pazduhe. Koža nad njimi je po na-

vadi uvlečena, kar dobro opazimo pri dvignjeni roki, včasih je zadebeljena ter kaže grobe pore. Uvlečena bradavica ali krvav izcedek iz nje sta resna znaka, ki nas morata pripeljati k zdravniku.

Pri napredovalnih oblikah je dojka včasih povečana, še bolj pogosto pa se skrči. Bradavici nista v isti ravnini, kar lahko primerjamo pred ogledalom. Upoštevajmo pri tem, da sta dojki tudi pri zdravi ženi le redko enaki, simetrični.

Bolečina se pojavi razmeroma pozno, v že napredovalem stadiju boleznih, je bolj zbadajočega značaja, enostranska in nestalna. Ločiti jo je treba seveda od naravne bolečine in napetosti pred perilom, od tope bolečine pri velikih in težkih dojkah ter od bolečine zaradi sprememb v vratni hrbtnici, ki izžarevajo v roko, dojko ali pod lopatico.

Ko bolezen napreduje, se pojavijo razseveki v bezgavkah, sprva pod pazduho na obolevi strani, nato v nadključničnih jamicah, pozneje pa po vsem telesu, predvsem v pljučih, rebernih mreni, kosteh, možganih itd. Takrat je za učinkovito zdravljenje po navadi prepozno.

Kako torej pravočasno spoznati in pravočasno zdraviti?

A. METODA SAMOPREGLEDVANJA

Je enostaven, učinkovit in poceni način, če ga izvajamo redno, v vsaj enomesečnih presledkih, štirinajsti dan po menstruaciji ter kar se da vedno.

Kako opraviti pregled?

1. Slečeni do pasu stopite pred zrcalo. Z rokami, spuščeni ob telesu si skrbno oglejte dojki. Pazite na morebitne spremembe v obliki, na uvlečenje kože, razlike v višini bradavic, uvlečenje le-teh.

2. Dvignite roki nad glavo, morda se katera od omenjenih sprememb pokaže šele sedaj.

3. Lezite vznak. Z blazino si podprite levo ramo, levo roko iztegnite nad glavo. Z desno krožno pretipajte zunanjo in notranjo polovico dojke ter okolico bradavice. Pri nekoliko odmaknjeni roki nato pretipajte še levo pazduho.

4. Enak postopek ponovite na desni strani.

Vsaka zatrdina ne pomeni boleznih! Mlečne žleze se po dojenju in pod vplivom hormonov postopoma spremenijo v trše, številne vozličke, kar je naravni proces. Če zatipate večjo, grčasto bulico, ki se med mesečnim ciklusom ne spreminja, marveč se le počasi povečuje, ne odlašajte s pregledom pri zdravniku.

B. ZDRAVNIŠKI PREGLED

1. Klinični pregled

Poteka po istem vrstnem redu kot samopregledovanje, le da je presojanje sprememb bolj objektivno, podprto z znanjem in izkušnjami. Pri tem se marsikakšna nepotrebna skrb razblini, opazi pa se lahko marsikaj, kar je pri samopregledovanju ušlo pozornosti.

2. Slikanje dojke - mamografija

Je še vedno najbolj točna in objektivna metoda, brez katere si dobre preiskave ne moremo zamisliti. S posebnim rentgenskim aparatom - mamografom slikamo vsako dojko posebej v dveh smereh na občutljiv film. Na posnetku vidimo tudi drobne, začetne spremembe (od 5 mm naprej), motnje v strukturi, drobne zaprtitve in podobne znake, ki kažejo na bolj ali manj resno obolenje.

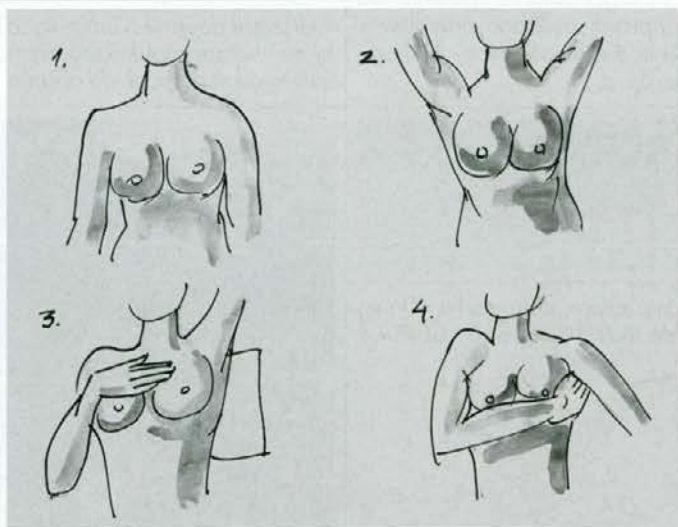
Pri sodobnih aparatih in posebnih, občutljivih filmih je doza sevanja zmanjšana na najmanjšo možno mero tako, da posnetke (če je to potrebno), v kratkem času lahko tudi ponovimo. Slikanja se izogibamo le pri zelo mladih dekletih in dojkah v razvoju.

3. Punkcija in izrez tkiva (biopsija)

Če gre za sumljivo tvorbo in se po slikah ne more dokončno odločiti, se poslužujemo punkcije. S tenko iglo izčrpamo iz globine drobce tkiva, ki jih pregledamo pod mikroskopom in določimo značaj tvorbe. Včasih je potrebno z majhnim posegom pod lokalnim omrtvitčenjem izrezati delček tkiva za pregled. Enako se ravna med operacijo, ko mikroskopski pregled marsikdaj odloča o tem, ali je treba odstraniti del ali celo dojko.

4. Ultrazvočna preiskava

Je še zaenkrat pomožna metoda, ki nam pomaga ločiti nekatere bolj ali manj nevarne oblike tumorjev. Je v razvoju, vendar mamografije ne more nadomestiti.

Č. ZDRAVLJENJE

Ce je s prej opisanimi preiskavami dokazana zločesta bula, je potrebna operacija. Ce se le da, se odstrani le oboleni del in se dojka ohrani. Ce seveda gre za napredovalno obliko bolezni, se dojka odstrani v celoti, obenem pa tudi bezgavke v pazduhi, v katerih domnevamo razsevke. Iz varnostnih razlogov po operaciji obsevamo ali predpišemo kemoterapijo ali oboje. Pri zgodnjem odkritju in operaciji te metode zagotavljajo popolno ozdravitev, pri napredovalnih primerih pa čim daljše obdobje kvalitetežnega preživetja.

Odstranitev dojke je za vsako ženo ne le fizična, marveč tudi duševna obremenitev. Pojavijo se lahko občutki prikrajšanosti, manjvrednosti in depresivnosti. Danes je možno s kirurškim posegom obnoviti obliko dojke. Uporablja se vložek iz maščobnega tkiva bolnice, sintetični penast material, vrečka z gelom in podobno, s čemer dosežemo zadovoljiv učinek.

ZAKLJUČEK

V Sloveniji vsako leto zbolijo za rakom na dojkah nad tristo žena. Zgodnje odkrivanje in zdravljenje sta edina načina, da hude posledice tega zla omejimo na najmanjšo možno mero. Za to pa je potrebna poučenost in osveščenost žena ter sodelovanje z zdravnikom. V ta namen je tudi napisan pričujoč prikaz.

DIABETIKI MEŽIŠKE DOLINE NA OBČNEM ZBORU

MARJANA KUNC

Društvo diabetikov Mežiške doline je povabilo več kot 350 članov v soboto, 7 marca 1998 v prostore Name na Ravnah. Vabilu se je odzvala več kot polovica članov, sponzorjev in gostov.

V pozdravnem govoru je predsednik g. Bojan Proje pozdravil vse navzoče, nakar je sledil kratak kulturni program, ki so ga izvedli člani kulturnega društva iz Šentanela.

Prisotni so z zanimanjem poslušali predavanje o načinu zdravljenja sladkorne bolezni s tabletami, ki ga je vodila dr. Metka Epšek.

"Društvo diabetikov Mežiške doline je 7. junija lani organiziralo športno srečanje diabetikov Slovenije na Ivarčkem jezeru", je povedal gospod Proje. "Udeležilo se ga je 540 članov in njihovih svojcev iz vse Slovenije. Sodelovali so v odbojki, teku, tenisu in pohodu.

V okviru druženja spada tudi okrevanje, ki je bilo organizirano v januarju 1997 v Strunjanu, novembra 1997 pa v Rogiški. Po

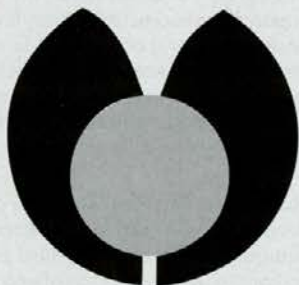
Društvo diabetikov
MEŽIŠKE DOLINE

številu udeležencev okrevanja je opaziti, da so bili s programom in organizacijo vsi zelo zadovoljni, zato se bo društvo trudilo tudi v prihodnje organizirati programe okrevanja. Društvo pa sodeluje tudi pri programih seznanjanja javnosti za ohranjanje zdravlja. Sodelovalo je pri projektu z naslovom: "Zdravje za vse". Videokaseta z istim naslovom je bila predvajana tudi na KTV Prevalje in Ravne.

Društvo je v oktobru 1997 praznovalo 10 obletnico ustanovitve. V ta namen je organiziralo srečanje diabetikov Koroške v prostorih Name na Ravnah. Ob tej priložnosti so bila podeljena

priznanja nekaterim članom društva. V spomladanskih mesecih je bila opravljena registracija društva, sodelovali so na sestankih drugih društev boja proti sladkorni bolezni, opremili in uredili so društvene prostore, v katerih želijo v bodoče ob uradnih urah opravljati meritve sladkorja v krvi članom in drugim občanom Koroške pod nadzorstvom zdravstvene službe.

Društvo si bo tudi v letu 1998 prizadevalo izvajati programe okrevanja v zdraviliščih, čim več sodelovati z zdravstvenimi službami, sodelovati želijo na športnih srečanjih, ki jih bo organizirala zveza društev ali druga društva, organizirati čim več predavanj na temo o preprečevanju in zdravljenju sladkorne bolezni. V zaključku svojega poročila se je predsednik zahvalil vsem članom, sponzorjem, ki so kakorkoli pomagali, da je občni zbor uspel ter vse povabil na zakusko. Udeleženci so odhajali s prijetnimi občutki in mislijo: Zdrav duh v zdravem telesu!

KOROŠKA ZADRÚŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA C. 7
TELEFON: (0602) 42-341, 42-344,
43-193
TELEFAX: (0602) 43-301

USODA CERTIFIKATOV VLOŽENIH V KMEČKO DRUŽBO

KOROŠKA ZADRÚŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA

pripravlja na pobudo tistih, ki so vložili certifikate v Kmečko družbo, okroglo mizo na temo:

USODA VLOŽENIH CERTIFIKATOV V SKLADE KMEČKE DRUŽBE,

ki bo v tednu med 4. in 8. majem.

Točen kraj, datum in uro dogajanja bomo objavili na Koroškem radiu

in na vseh oglasnih deskah blagajn KZ HKS.

Okroglo mizo bosta vodila

g. Matjaž GANTAR - direktor Kmečke družbe in

g. Zvone IVANUŠIČ - nekdanji direktor Kmečke družbe.

VABLJENI

DRUŠTVO DIABETIKOV SLOVENJ GRADEC PRIDOBILO NOVE PROSTORE

MARJANA KUNC

Uresničila se je dolgoletna želja članov Društva diabetikov Slovenj Gradec, da bi imeli svoje društvene prostore. Njihovi želji so prisluhnili v Splošni bolnišnici Slovenj Gradec - direktor dr. Drago Plešivčnik in njegovi sodelavci ter jim odstopili prostor v kletnih prostorih ob kapeli.

V društvenih prostorih se bodo člani dnevno seznanjali z delom društva, z delom in aktivnostmi, ki se izvajajo v Zvezi društva diabetikov v Ljubljani in v ostalih društvih v Sloveniji. Skratka, člani bodo lahko v celoti koristili usluge, ki so v pristojnosti društva. Da bi prostor lahko služil namenu, ga je treba ustrezno opremiti in urediti, zato pa je potreben denar. Vse prostovoljne prispevke bodo hvaležno sprejemali na žiro račun društva: 51840 - 620 - 580 - 05 - 1450115 - 444642, ki je odprt pri LB KB Slovenj Gradec.

Društvo diabetikov Slovenj Gradec

DRUŠTVO DIABETIKOV SLOVENJ GRADEC

Vsi darovalci prostovoljnih prispevkov bodo objavljeni v sredstvih javnega obveščanja. Posebna zahvala gre primariju dr. Plešivčniku za odločitev, ki kaže na spoštovanje plemenitega dela za korist bolnikov.

"ZA KMETA SO ŠE VEDNO TEŽKI ČASI ..."

FRANC JURAČ

Dravčbaherjeva kmetija iz Šentjanža nad Dravčami je ena tistih kmetij, na kateri se je zvrstilo že veliko rodov. Danes na njej živi in gospodariti sin Ivan Dravčbaher, v veliko pomoč pa sta mu Antonija Rak, ki vodi gospodinjska in ženska dela na kmetiji ter Drago Knez, ki skrbi za živino v hlevu.

Srednje velika Dravčbaherjeva kmetija je ena tistih mnogih kmetij, ki se srečujejo s težavami in problemi tokratnega kmetijstva, ki nikakor ni naklonjeno kmetu. Pa vendar kmetje vztrajajo z mislijo, da se bo tudi v kmetijstvu marsikaj spremenilo na bolje, da bo kmet za svoje delo plačan. Tako misli tudi Ivan Dravčbaher. "Po očetovi smrti sem moral ostati doma na kmetiji. Kar nekaj let je že minilo in na kmetiji sem moral veliko postoriti, zgraditi in dograditi. Pa še ni vse postorjeno. Nekaj let sem bil tudi zaposlen, ker pa vsega nisem zmogel, sem službo pustil in se posvetil kmetiji. Pa mi je še danes žal, da sem pustil službo, saj tistega zaslužka, ki sem ga imel, nisem na kmetiji nikoli dosegel. Zdaj pa so tu že leta in treba bo vztrajati na kmetiji", pravi Ivan Dravčbaher.

Na Dravčbaherjevi kmetiji so se že v preteklosti ukvarjali z živinorejo. To j je bil glavni dohodek kmetije, dodatna sredstva za najnujnejše potrebe pa so iskali v gozdu. "Tudi danes je tako, živinoreja je še vedno glavna panoga, ki pa, žal, ne prinaša zadostnega dohodka", pripoveduje Ivan in dodaja: "Poleg pitanja bikov sem se na kmetiji začel ukvarjati s pitanjem po projektu POHORJE BIF. To je znamka za kvaliteto, ki je podobna "zlatemu zrnu". Kot član Govedorejskega društva Maribor sem z njimi podpisal pogodbo POHORJE BIF in sem že pričel s pitanjem. To je nekakšen način: krava - tele, ki se pita z bio hrano, ki pa se od zlatega zrna ne razlikuje veliko. Pri tem pitanju pa je največja težava v tem, da si moraš sam iskati kupca, ko teleta spitaš na določeno težo. To pa je zelo

Ivan Dravčbaher: "Na kmetih je danes nujno potrebno, da ima kmet poleg kmetovanja še kakšno dopolnilno dejavnost. Jaz postranski zaslužek še poiščem pri izdelovanju sodov."

težko. Zato ni čudno, da kmetje opuščajo to vrsto proizvodnje, ker trud in delo nista nikoli plačana", meni Ivan Dravčbaher. Na kmetih je vedno veliko dela in marsikateri kmet tudi pozimi ne počiva. Vedno se najde delo, saj je prav zima pravi čas za popravilo kmečkega orodja ali pa izdelavo novega. Tudi

Pri Dravčbaherjevih: gospodinja Antonija Rak, gospodar Ivan Dravčbaher in Drago Knez

Ivan Dravčbaher je eden tistih, ki se poleg težkega kmečkega dela ukvarja tudi z izdelovanjem sodov in drugih lesenih izdelkov. "Na kmetih je pač tako, da kmetija potrebuje vsestranskega človeka, ki je sposoben in zna narediti tudi kaj iz lesa, popraviti kmetijski stroj in kmetijsko orodje. Že v otroških letih sem kazal veselje do takega dela, kajti za to me je navdušil oče. Danes mi ni žal. Izdelujem sode in druge razne izdelke iz lesa. Za sode je zelo veliko zanimanje, kajti doma izdelani sodi so kvalitetnejši in z dolgo življensko dobo. Pri izdelavi sodov uporabljam zares kvaliteten hrastov les. Kvaliteta lesa pa je odvisna od tega, kdaj je bilo drevo podrti in kako je bilo sušeno. Z izdelovanjem sodov tudi nekaj malega zaslužim, saj je vsak tolar na kmetiji še kako dobrodošel", zaključuje Ivan.

Tako kot predniki Ivana Dravčbaherja, tudi on skrbi, da je kmetija lepo in skrbno obdelana. Tudi za letošnjo pomlad, ko bo treba njive zasejati s silažno koruzo, je že vse pripravljeno in kot sam pravi, si seveda želi le dobro letino, kajti le tako je kmetov celoletni trud poplačan ob obilni letini v jeseni.

ČRNJAKOVA 75 LET NEŽA

ROK GORENŠEK

Letos, zadnje dni januarja 1998, je pri Črnjaku na Brdlinjah v najožjem krogu svojih dragih in svojih prijateljev praznovala 75 let življenja Neža Gorenšek, roj. Zabel, Črnjakova Neža po domače. Lepo, prisrčno, domače praznovanje si je naša slavljenka več kot zaslužila. Za njo so dolga leta trdega dela, skrbi za otroke, za starše, za bolno sestro in za Črnjakov grunt.

Svojo osebnost je Neža zgradila že tedaj, ko je hodila v osnovno šolo v Kotljah. Bila je brihtna, resna in umirjena, imela je svojo avtoriteto. Sošolci so jo spoštovali in ubogali. Če je kdaj prišlo med učenci do spora, ga je znala vedno umiriti in zgladiti po svoji prirojeni modrosti in pameti. Takšna je potem ostala vse svoje življenje, vse do svojega 75 letnega življenskega jubileja.

Svoje življenje je posvetila Črnjakovemu gruntu in svojim otrokom. Vsa dela, moška in ženska, je znala in mnogokrat morala narediti sama. Obdelovanje polja, oranje s kravami, delo pri živini, v gozdu. Posvod je bila zraven. Dela nikoli ni zmanjkalo, z leti ga je bilo celo zmeraj več. Zato je Neža v življenju resnično "gor plačala".

Njen zakon ni trajal. Čeprav sta se z možem ljubila in rada imela, ji je mož kmalu umrl za posledicami,

ki mu jih je prizadejala strašna druga svetovna vojna. Komaj je rodila hčerko in tri sinove, je postala vdova. Vse delo se je pomnoženo zgrnilo na njo in terjalo vse njene moči. V življenju ji je zato zelo prav prišlo, da je bila v šoli pridna učenka, da je bila pridno, prijazno in zgovorno dekle. Prav ji je prišla tudi uspešno opravljena gospodinjska šola. Največ vreden pa je bil njen neuničljivi življenski optimizem. Ta ji je pomagal, da je dobro gospodarila, otroke vzgojila v poštene, delovne ljudi in občane. Njeni otroci ji njeno veliko materinsko ljubezen in skrb sedaj na stara leta obilno vračajo in jo globoko spoštujejo. Manica, Janez, Silvo in Peter, njeni otroci, vrsta vnukov in tri snaha, jo imajo radi in ji pomagajo, da je večer njenega življenja lep in prijeten. Največ skrbi ji vsak dan posvečata sin Janez in snaha Dragica, mlada gospodarja, naslednika na Črnjakovem gruntu. "Dragica je zlata!" pravi mama Neža, "nimam besed, da bi lahko povedala, kako lepo skrbi zame in mi pomaga dan za dnem."

Draga Črnjakova Neža, vse, kar je zapisano, je droben kamenček v bogatem mozaiku tvojega življenja. Vsi, ki te poznamo, ti želimo še dolga, srečna, zdrava leta med svojimi dragimi in nami, ki te spoštujemo.

Razbor je bil že nekdanj znan po dobrih pevcih in ljudskih godcih, kot so bili v tistih časih: Valentin Jelen - Falent, pa njegov nečak in Ivan Potočnik - Rone. Brez teh takrat ni minila nobena ohcet ali kakšna druga kmečka veselica v Razboru, pa tudi po sosednjih krajih. Cerkevni pevski zbor pa je slovel po ubranem petju tudi čez meje razborške fare. Večkrat, ob raznih slovesnostih, so jih pevci iz sosednjih far Šentvida, Zavodenj in Javorja povabili, da sodelujejo oz. skupno nastopajo. Prepevali so tudi ob žegnanjih na Uršlji gori, ko je ta spadala še pod razborško faro. Na mene je lepeo cerkveno petje ali pa viže domačih godcev naredilo vedno globok vtis. Zaradi tega sem posebno rad hodil k nedeljskim mašam, da sem lahko poslušal lepe velikonočne, majniške ali pa božične pesmi, ki so jih spremljale starinske orglje in so donele s kora po cerkvi. Te sem slišal potem še ves teden in jih poskušal ponavljati na paši ali pa po samotni poti v šolo. Sodelovati pri tem, pa se mi je takrat zdelo nekaj nedosegljivega.

Za vodenje in vaje cerkvenega petja je bilo nekdanj dobro poskrbljeno. Na vsaki fari je bil poklicni organist in pevovodja, imenovan "mežnar". Imel je redno plačo ali pa kake druge dohodke ter stanovanje zase in za družino, če jo je imel. Zato pa je moral voditi in učiti cerkveni pevski zbor in skrbeti za nove pevce, zvoniti trikrat na dan in ob drugih priložnostih kot npr. ob smrtnih slučajih ali pa pred nevihto in hudo uro. Moral je skrbeti za red v cerkvi in pomagati župniku pri vseh cerkvenih obredih. Kolikor se spominjam, razborška fara do pričetka druge vojne nikoli ni bila brez organista in pevovodje.

Ker je ta članek namenjen spomenu na razborški cerkveni pevski zbor in petju ter vsemu, kar je bilo v zvezi s tem, bi rad na kratko opisal, kako sem doživljal to v svojih otroških in šolskih letih, nekaj let po tem, že po končani drugi vojni, ko sem tudi v njem sodeloval skoraj 20 let.

Iz pripovedovanja vem, da je bil svoj čas, še pred prvo svetovno vojno, v Razboru organist, pevovodja in mežnar, domačin razborčan Jože Podstensek - Vrhovnik, ki je

bil obenem tudi občinski tajnik. Občinski urad in pisarna sta bila kar pri njem doma, pri Vrhovniku na kmetiji. To je bil bajje spoštovan in razgledan mož s številno družino in ko je ostarel, je njegovo delo v občinski pisarni prevzela njegova hči Terezija. Ona je vodila posle občinskega tajnika še par let po vojni, dokler občina v Razboru ni bila povsem ukinjena. Vsa Vrhovska družina je bila pevsko nadarjena in so bajje v času njegovega vodenja zbor sestavljali v glavnem njegovi sinovi in hčere. Tega se sam ne spominjam, vendar pa sem starega Podstenseka in njegovo ženo še poznal, ker sem ju videl, če so me starši poslali v občinsko pisarno po opravkih. Naslednji razborški organist, ki sem ga že sam poznal, pa je bil neki Ciril, priimka pa se ne spominjam. Ta je bil na Razboru z ženo, vendar samo kratek čas, ker njegova ženi ni mogla prenašati samote in odmaknenosti hribovskega kraja, kot je takrat bil Razbor. Za njim je prišel v Razbor orglat Alojz Satler, doma iz Šoštanj ali Velenja. Ta je bil še samski, mlad, vesel in prijeten človek ter dober pevec in organist. Ta se je Razborčanom kmalu prikupil, posebej dekletom, ki so bile še samske. Kmalu pa se je zapletel v ljubezenske težave, ki niso bile po volji župniku Oblaku in domačim razborskim veljakom. Moral je zapustiti Razbor že po dobrih dveh letih službe. Nasledil ga je Miha Hovnik iz Sel, ki je prišel na Razbor s štirimi otroci, od katerih sta bila mlajša dva tudi moja sošolca. Tudi ta je bil dober organist in pevovodja in njegova starejša hčerka Mihaela, dobra pevka, je že tudi pela v cerkvenem zboru. Ker je Miha imel doma na Selah kmetijo, se je kmalu vrnil nazaj tja ter nadaljeval z orgljanjem in vodenjem zbora v domači selski cerkvi.

Zadnji stalni razborški mežnar pa je bil Jože Lesjak, doma iz Šmihela pri Mozirju. K nam je prišel dobri dve leti pred pričetkom druge vojne. Bil je znan daleč naokrog, ker je lepo igral na citre, kar je takrat malokdo znal. V Razboru se je poročil in si ustvaril družino. Ko so Nemci leta 1941 pregnali domačega župnika g. Oblaka, je moral on prevzeti skrb za obširno faroško posestvo, kamor so prig-

nali polno živine s kmetij, od koder so ljudi pregnali in zaprli. Ker ni mogel preboleti prepovedi slovenskega petja in orgljanja v cerkvi, je kmalu začel sodelovati in pomagati partizanom, zato so tudi njega odgnali v koncentracijsko taborišče, od koder se je vrnil šele po vojni. Iz Razbora se je odselil v Dravograd, kjer je stopil v službo pri elektrarni, zraven pa je še skrbel za orgljanje in petje v domači dravogradske cerkvi. V Razbor se je vedno rad vračal, če je utegnil, da je še zaigral na stare razborske orgle in spremljal domače pevce ter obujal spomine z Razborčani na težka vojna leta.

Po vojni ni bilo stalnih organistov in pevovodij na nobeni fari, razen kjer so to znali domačini. Tudi v Razboru je to dolžnost prevzel domačin Pavel Pačnik - Molak. Uspešno je vodil pomlajen pevski zbor še skoraj 20 let, vse dokler se ni z družino izselil iz Razbora. Tudi on se je rad vračal v svoj rodni Razbor, dokler mu je zdravje dopuščalo, da je pomagal s petjem in nasveti ter pisanjem not za nove pesmi. Sedaj je že skoraj 20 let pokojni, toda njegove pesmi in petje, ki nas jih je nekdanj naučil,

so v Razboru ostale in se še danes glasijo z obnovljenega kora in orgel v domači cerkvi. Tudi njegovi potomci negujejo in ljubijo lepo narodno in cerkveno petje, kot ga je nekdanj sam in njegovi bratje in sestre, ki so bili sami dobri pevci. Tudi člani pevske družine Breznik iz Pameč so potomci starodavne Molakove rodovine in marsikatera stara kmečka narodna pesem, ki so jo nekdanj pri Molaku prepevali, se je ohranila po njihovi zaslugi.

Naj ta slika razborskega cerkvenega pevskega zbora izpred dobrih 40 let spet zbudi spomin na tiste čase in na lepo petje. Žal so nas nekateri že davno za vedno zapustili, kot vodja zbora Pavel Pačnik - Molak, pa Miha Praprotnik - Rihtar, pa Jože Sovinc - Skobir in Tončka Glasenčnik, najboljše altistka takratnega našega zbora. Nekateri v zboru še vedno sodelujejo in pomagajo s svojimi glasovi in izkušnjami v petju mlajšim pevcem, ki danes sestavljajo razborski cerkveni pevski zbor. Danes se z razborskega kora spet glasijo orglje in pod spretnimi rokami mladega organista - domačina spremljajo petje ter tako nadaljujejo staro razborsko pevsko tradicijo.

Naj mi bo dovoljeno, da vse te fante in dekleta s slike, ki so danes očetje in matere, dedje in babice, kamorkoli jih je življenje zaneslo iz Razbora, pozdravim in jim zaželim, da bi se lepo petje nadaljevalo tudi v njihovih družinah in potomcih.

Razborski cerkveni pevski zbor pod vodstvom Pavla Pačnika - Molaka izpred dobrih 40 let. Sestavljali smo ga kmečki fantje in dekleta, pa tudi zakonski možje, zbrani iz cele razborske fare. K vajam in petju smo hodili iz Zgornjega in Spodnjega Razbora, Suhlega dola in izpd Plešivca. Veselje in ljubezen do petja nas je družilo, da nam ni bilo težko prihajati na vaje z dela na polju, v hlevu ali pa iz službe in ob vsakem vremenu. Pozabiti ne smem tudi na nekatere pevke in pevce našega takratnega zbora, ki jih ni na sliki, kot prve sopranistke Tončke Klančnik in Nežke Jelen - Lesnik, pa Minke Sovinc, Cilke in Tončke. Nadalje tenoristov in basistov Ivana Glasenčnika, Ivana Pačnika, Alojza Verboleta, Mihe Pačnika, Franca Juvana pa še koga. Tudi njim je namenjen ta članek in slika v spomin na tiste čase. Tudi njihova zasluga je, da se je lepa narodna in cerkvena pesem ohranila v domačem kraju.

VZPON IN PADEC KOROTANA

MIRKO KUMER

Upokojeni gozdar Mirko KUMER iz Prevalje nam predstavlja obširni članek o predvojnem podjetju KOROTAN in z njim povezano gospodarjenje z gozdovi in lesom v Mežiški dolini pred drugo svetovno vojno. Objavili ga bomo v treh nadaljevanjih.

VZPON IN PADEC KOROTANA

Mežiška dolina je tisti kraj Slovenije, ki ga je ob koncu 1. svetovne vojne general Maister z drznim vojaškim posegom obvaroval pred oblastniki razpadle Avstro-Ogarske, ki so hoteli zadržati celotno takratno koroško deželo, pesniško po naše "KOROTAN".

Vse to, kar prištevamo k Mežiški dolini, zajema ozemlje nižje od železniškega mostu v Dobrihah, od Meže preko grebena Tolsti vrh in Strojne, po državni meji z Avstrijo preko Jamnice in se po mejnem prehodu Holmec povzpne na vrh Pece (2126 m), od tu po zahodnem hrbtu Pece in preko mejnih vrhov Možganskega, Snežniškega in Marolčevega, zaobjame Koprivno s cerkvicama Sv. Ana in Sv. Jakob ter preko Slemenca in Laneža dvigne na greben Smreko-vca, teče po njem po Koroško - Štajerski meji, seka cesto Črna - Šoštanj, pri Križanu pa po stezi zavije na Uršljo goro; od gore se meja spusti preko starotrske planine na Zelovec in do izhodišča v reki Meži, kjer je najnižja točka okrog 350 m n.m.v.. Površina meri 30.400 ha. Od tega je gozda danes že 22.000 ha ali 72%. Ime ji daje reka Meža, saj se ta viju-ga po dolini kar 40 km in se dva kilometra naprej izliva v Dravo.

Vse področje je bogato z gozdovi, najbolj pa črnjanski del, kjer prevladuje gozd kar z 90% vse površine. Prevladuje smreka, bistveno manj pa je jelke, bora, macesna in listavcev. Gozdovi so trajna vrednost te doline in so kljub agrotehničnemu napredku še danes varna opora našim kmetom. Res so se v teku zadnjih 200 let pojavila močna gospodarska podjetja, ki so bogatila standard doline, vendar so ta po izkoristku zemeljskih zakladov (svinec, premog) in politično gospodarskih razmer propadla (železarne), gozd pa je in bo ob skrbni negi, kot je bilo to v zadnjih 40 letih, ostal z vso svojo blagodejno funkcijo.

Čeprav dajejo gozdovi trajni vir surovin za predelavo, pa niti danes, še manj pa nekaj, v naši dolini zaposlujejo le malo delavcev. Večino lesa kot neobdelanega ali kot polizdelek izvozimo iz doline. Danes ga v končni izdelek z oplemenitenjem eksotičnega lesa porabi le Tovarna pohištva Prevalje - vsega slabih 10% napadlega lesa v dolini od skupnega poseka 65.000 m³ letno.

Po prvi svetovni vojni so, razen na dveh večjih žagah grofa Thurna (v Mušeniku in Mežici), razžagovali hlode na venecijankah - vse na vodni pogon. Teh je bilo na Meži in njenih pritokih dovolj, žagan les za tržišče pa je proizvajalo le nekaj bolj opremljenih venecijank lesnih trgovcev. Po zbranih podatkih je pred postavitvijo parne žage "KOROTAN" v Prevaljah v dolini žagalo hlode 10 do 12 vzdrževanih venecijank: ob Meži so bile štiri, ob njenih pritokih Bistre, Javorja, Jazbine, Sumca, Šentanevske in Srojanske reke, Hotulje in Barbarskega potoka po ena žaga. Predvidevamo, da je kapaciteta vseh teh žag pri 8 urnem delavniku letno znašala ca 6000 m³ hlodovine (od teh danes občasno obratujejo le še 3 do 4). Ostalih žag ob istih pritokih meže, po potokih navgor, je bilo najmanj še enkrat toliko, ki jih danes ni več. Žagale so le za lastne in za krajevne potrebe.

Grof Thurn je razžagoval le hlodovino iz lastnih gozdov, saj je razpolagal skoraj z 1/3 vse gozdne površine vse doline.

V tistem obdobju tudi ni bilo na razpolago toliko hlodovine kot po 2. svetovni vojni, saj je nova oblast prepovedala tesanje lesa zaradi izgub na treskah. Pred to prepovedjo pa se je vsaj polovico lesa (v glavnem samo smreka in hoja), obtesalo v gozdu.

Ker so tesan les - trame - potrebovali predvsem za ostrejša stavb, so podirali le drevesa nižjih debelin. Po debelini so takrat in skoraj do 1940 leta tesan les obračunavali v čevljih in mere v colah dolžine le od 4m naprej. Zato so tudi hlodovino za žaganje dovažali le v debelinah od 25 cm naprej.

Tesan les so v gozdu obtesali na prizme. Prizma je morala vsaj na čelni strani imeti polno mero, pri vrhu pa je lahko bila konična od 1/2 do 2 coli glede na dolžino in dogovor. Če si tak koničen les obračunaval v m³, si zaradi konusa (tesarji so rekli ušpičenosti) dobil večjo kubaturo, kot bi meril neobdelano oblovino. Na čelo tesanega lesa je tesar z rdečo (cimprsko) barvo napisal mere: 3x3, 3x4, 4x4, 4x5, 5x6, 6x7, 7x8 itd. v colah, pod temi številkami pa dolžino v metrih. Izjema so bila naročila za ploščate prizme 4x6, 6x8 col itd., medtem ko so drobnejše mere do vključno 4x4 obtesali iz vrhačev (večina dolžine 4 m), za ostale mere pa so že padala cela drevesa. Tako so gozdovi dajali zelo nizek prirastek in gozd se je vedno bolj redčil, saj pri potrebah kmetov po denarju drevesa niso utegnili dorasti. K temu so seveda prispevali številni lesni trgovci in lesni barantači, ki so za svoj zaslužek silili kmeti k prodaji in jih zavajali. Tesan les so tudi lažje pre-

Prevalje okoli leta 1936

Žaga na Prevaljah leta 1924

važali, saj so ga tesači v gozdu zletvičili in se je do prevoza že kar dobro osušil. Pri sečnji, kjer so izdelovali le hlodovino, pa so vrhače oddali kot celulozni (brusni ali "slajfholz") in jamski les, večinoma borovino kot "grubenzholz".

Ob tako razpršenem koriščenju gozdov in obdelavi, je pri nekaterih premožnejših občanah Prevalj vznikla ideja o postavitvi skupnega podjetja z moderno žago in lesno trgovino. Verjetno je pobudo za to dal Franc LAHOVNIK, ki je kot lesni trgovec že na več lastnih ali najetih žagah razžagoval hlodovino. Bil je tudi posestnik šestih posestev z lepimi gozdovi, enega negozdnega posestva in elektrarne Prevalje, ki je dajala tok Prevaljam in Ravnam (ne pa železarni). Bil je tudi vpliven krajevni oblastnik. Pridružili so se mu še štirje Prevaljčani in ustanovili so delniško družbo "KOROTAN" d.d. Prevalje. Ime je simboliziralo izgubljeni večinski del Koroške - Korotana. Delničarji so izbrali za takratno obratovanje žage (ročno fizično delo) idealni kraj - takoj nad parcelo je železniška postaja (kolodvor) Prevalje, dovozna cesta ob zahodnem robu in južno cesta Prevalje - Fara. Zemljišče je bilo cerkvena last farne cerkve "Marija devica na jezeru". Vsega naj bi bilo 1 ha. foto 2 Zakaj idealno? Zato, ker je zemljišče nagnjeno za sprejem velike količine hlodovine z ročnim poravnanjem (kotaljenjem) navzdol, od tam pa vse naprej z rahlim padcem za dovoz hlodovine v žagalnico in odvozom v

sortirni šupi. Kraj je tudi sončen, kar je dobro vplivalo na sušenje lesa. Vse les izdelan na žagi, pripeljan les in ostali, neobdelan, so odlagali blizu železniške postaje oz. tirov.

Takrat so ves les iz Mežiške doline dovažali s konjasko, pa tudi volovsko vprego na železniško postajo Prevalje za nadaljni transport po železnici. Les so nakladali na vagonne predvsem zahodno od stavbe postaje, kjer je bila zgrajena tudi železniška rampa. Izjemoma so bili primeri, da so les peljali naprej po cesti do Dravograde za splavljanje po Dravi (trgovca Veržun, Pernat).

Zadnja etapa dovoza na železniško postajo je bila za vprego najtežja, saj se cesta z ravnine s precejšnjim vzponom - ca 150 m dolžine - dviguje proti stavbi postaje. Cesta je speljana po nasipu, ki so ga verjetno nasuli ob gradnji železniške proge Maribor - Celovec 1863 leta oz. železniške postaje Prevalje, ki je nad nivojem doline. Ta del ceste smo imenovali "Lahovnikov klanec", ker je bila zgoraj na levi strani ceste (in je še) restavracija Lahovnik.

Na tem koncu se je pokazala "furmanska kultura", ko so nekateri s kletvijo, bičanjem in kričanjem priganjali konje, da izpeljejo težki tovor. Drugi furmani pa so z rahlim božanjem po vratu in z imenom vzpodbujali in nagovarjali konje, da so potegnili do skrajnih moči tovor na vrh klanca. Nekateri vozniki so si tudi medsebojno pomagali s prepreganjem konj.

nadaljevanje prihodnjic

* 1912

+ 1997

JOŽE LUŽNIK - SEGOVČEV PEPI

Ko se je pomlad bogatila z naravnimi lepotami do poletja 1997, se je v tem najlepšem letnem času iztekalo življenje našemu atu. Pomlad se je izpulila iz objema zime, naš ata pa se ni mogel iz objema smrti, ki ga je premagala kljub njegovi hrabri držji. Tako smo ga pospremili na njegovo zadnjo pot 8. 6. 1997 na starotrško pokopališče k grobu njegove prve žene Pepce, ki je k prezgodnjemu počitku legla že pred 22 leti. Atov lik in držja, poštenost in dobrotu, ki nam jo je delil v svoji probni stezi življenja, ostaja v naših srcih za vedno.

Vsako življenje je največja in najlepša knjiga, v kateri se z rojstvom odpre prva stran in s smrtjo zapre zadnja stran. Jožetu Lužniku se je odprla 10. marca 1912 leta, kot najmlajšemu med osmimi otroci na kmetiji Segovec v Starem trgu. Številna družina in največkrat krizne razmere v njej, so bile kmalu vzrok, da je moral služiti svoj kruh kot pastirček in opravljati težka kmečka dela, kar je vplivalo nanj, da je "hitro odrasel". V prekratkem življenju z ženo Pepco in štirimi otroki je z marljivostjo in delavnostjo kazal pot nam še živečim otrokom. Prebijal se je skozi krizna obdobja okupacije in povojne krize, skrbel za naš vsakdanji kruh, za kar smo mu globoko hvaležni. Bil je priden in pošten delavec v raznih podjetjih, dober mož ženi Pepci in skrben oče svojim sinovom.

Zelo je sovražil nasilje in agresivnost v svetu. Š tem je imel grenke izkušnje iz vojnih časov, ko je bil partizan Sercejeve brigade na prehodu čez Savo 1944 leta. Tu so ga zajeli Nemci in ga poslali v zapore, nato pa na prisilno delo v Avstrijo, kjer je okušal veliko gorej vse do konca vojne. Za plemenit prispevek k osvoboditvi domovine se mu ZB Stari trg zahvaljuje.

Zivljenje tudi v povojnih časih ni bilo lahko, saj je moral nam, otrokom, iskati vsakdanji kruh. Tudi takratna OZNA mu ni prizanašala, ko je moral pet mesecev trpeti pod njihovo taktirko v slovenjegraških zaporih.

Sodeloval je v krajevni organizaciji Rdečega križa, kjer je bil tudi krvodajalec. Bil je praporščak v GD Raduše in si tako zapolnjeval praznino, ki jo je občutil, ko mu je prezgodaj umrla žena Pepca in naša mama. Njun lepi glas, ko sta zapela, nam je ostal kot najlepši spomin, saj sta nam z njim lepšala in bogatila mlada življenja, posebno tedaj, ko pri hiši še ni bilo elektrike in radia. Smrt žene Pepce leta 1976 ga je zelo pretresla, vendar kljub težkim življenjskim preiskušnjam se ni nikoli pritoževal ali z njimi obremenjeval svoje bližnje.

Leta 1983 si je poiskal drugo življensko sopotnico Angelo, s katero je preživljal jesen svojega življenja. Kljub neozdravljivi boleznini nam je dajal zgled s korajžno držjo, mi pa smo mu pomagali in mu lajšali trpljenje, posebno še sopotnica Angela in sin Stanko, ki sta bila z pomoč in kratek čas vedno v bližini.

In tiho je odšel,
nič več nam ne bo pel,
zvonovi so mu v slovo zapeli
in v božjo večnost ga sprejeli.

Naj počiva mirno v domači zemlji!

Sinovi z družinami se zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali cvetje, sveče in za svete maše. Hvala praporščakom in gasilcem za sprevid in lepe besede. Za lepe besede tudi hvala gospe Mehovi. Prav lepa hvala za izraze sožalja. Zahvaljujemo se pihalnemu orkestru za zaigrane žalostinke in tišino. Hvala gospodu župniku Gabrijelu Knezu za prijazne, tolažilne besede in opravljen pogrebni obred.

Žalujoci: sinovi Ivan, Jože, Stanko z družinami ter žena Angela.

* 1929

+ 1998

BENO ZORMAN - BREZNIK

Prišel je dan, ko se sanje končajo, dan poln solza, slovo od dragega moža, očeta, prijatelja Bena, nam pa je pustil globoko rano sredi srca. V mavrični svet bo skoraj prišla pomlad. Prinesla bo velik koš drobnih cvet in z njimi bo lepšala gomilo - poslednji njegov dom.

Poglejmo, kaj je življenje zapisovalo v svojo knjigo o pokojnem! Na življensko pot je Beno Zorman stopil 15. aprila 1929 v Turški vasi pri Mlinarju kot četrti izmed osmih otrok. Otroška in osnovnošolska leta so mu pred drugo svetovno vojno minevala ob ropotu domačega mlina in žage, pri kmečkih opravilih otroku primernih. Vojni čas mu je okrnil osnovno šolo. Po vojni so ga poslali v kmetijsko šolo v Radlje ob Dravi, kjer si je širil izobrazbeno obzorje za dobrega bodočega kmetijca. Tu je spoznal svojo nevesto Pavčičevo Ivanko iz Starega trga. Po triletnem služenju vojaščine v Skopju se je z Ivanko poročil maja 1954 leta. Ivanka je podedovala po teti Breznikovo kmetijo in na njej sta z možem zaživela novo življenje. Obnovila sta hišo in gospodarska poslopja. Podarila sta življenje hčerki Janji in sinu Benu in ju lepo pripravila za vstop v samostojno življenje.

Pokojni Beno je bil delaven in napreden kmet, vedno je sledil novostim v kmetijstvu. Bil je poln delovnega elana in načrtov in priljubljen v kraju. Vedno je sodeloval na kmečkih praznovanjih in dobival pohvale in priznanja.

Ko sta si otroka ustvarila svoje družine, so jima z ženo pestrili življenje radoživi vnuki, ki so ju imeli zelo radi. Pa je žal, pokojniku začelo nagajati zdravje, zato je pred dvema letoma prepustil kmetijo sinu Benu in snahi Mileni, ki sta jima bila v veliko pomoč. Poti so ga odslej vodile po raznih bolnišnicah in stanje se mu je včasih izboljšalo in zapet slabšalo, dokler pred boleznijo ni klonil. Življenska ura se mu je prekmalu ustavila. Skozi življenje je hotel, sprejel kar mu je dalo, postoril pa bi rad še to in ono, a časa je bilo premalo.

Dragi Beno! Povsod bodo videli vaš lik, čeprav ste odšli. Toliko lepega in dobrega ste pustili za sabo, da tega ne bomo kar takoj pozabili.

Za zgled in ljubezen milo,
bog daj večno vam plačilo!

Anica MEH

V SPOMIN

MARIJA IN FRANC SLIVNIK iz Raduš

Skrb, delo in trpljenje,
bilo je vajino življenje,
nam pa ostala je praznina
in velika bolečina.

Dve leti, eno za drugo, sta se v pričakovanju vesele pomladi, razblinili v veliko žalost, ko sta nas zapustila draga starša, mama Marija 29. aprila 1996 leta in oče Franc naslednje leto 20. aprila 1997.

Za njima žalujeta sin Franjo in hčerka Mija z družinama.

* 1933

+ 1998

In nič več nam ne bo igral in pel;
zvonovi so mu v slovo zapeli
in v tiho večnost ga sprejeli.

JANKO KRENKER - ČERJAK

Pomladni vetrič je obrnil zadnji list življenske knjige Čerjakovega Janka iz Završ, 3. marca 1998, v času, ko je pomlad pričela božati završka sončna pobočja. Z neslišnimi koraki, zahrbtno in grozeče je smrt daleč od doma zamahnila s koso.

Obudimo mu spomin in se poslednjič sprehodimo po njegovi življenski poti.

Luč sveta je zagledal 28. julija 1933 v Razborci kot osmi izmed desetih Tomaževih otrok. Družina je 1941 leta kupila Tomaževino v Završah nad Mislinjo in se tja preselila. Janko je obiskoval osnovno šolo v Završah. Pri očetu Egidiju je dobil osnovne prijeme na harmoniki frajtonerici, nadalje pa se je sam izpopolnjeval in to uspešno, v igranju harmonike, skraja očetove, potem pa si je kupil svojo. Do vojaščine v Požarevcu in Titogradu je bil doma. Ko se je vrnil od vojakov, se je zaposlil pri železniško transportnem podjetju Celje sprva kot čuvaj, nato je bil delovodja desetine na železniški progi Celje - Velenje, prej pa še Slovenj Gradec - Celje. To službo je vestno in odgovorno opravljal 36 let vse do upokojitve 1988 leta.

Poročil se je 1956 leta s Čerjakovo Vido iz Završ. Sprava sta, do leta 1966, stanovala v železniški stražarnici v Mislinji, potem pa sta prevzela Vidino domgčijo pri Čerjaku in na njej lepo gospodarila in vzgajala sina Janka. Še čisto majhnega je pokojni Janko učil igrati harmoniko. Vsi trije so bili za glasbo izredno nadarjeni. Mama je bila zelo dobra pevka v cerkvenem zboru, tudi mož Janko je v njem pel in 15 let še v doliškem moškem pevskem zboru. Koliko veselje, raznih praznovanj, ženitovanj in običajev sta s sinom Jankom polepšala z muziko. Bila sta zelo iskana zaradi kvalitetne glasbe in radoživosti. Ko pa je sin Janko tako tragično utonil, se je staršema zrušil ves svet. Silno sta žalovala za sinom in žalost je načela tudi Jankovo zdravje. Smrt je tudi zanj prišla naglo, nepričakovano. In peljali smo Janka Krenkerja k njemu, po katerem je tako neizmerno žaloval, po svojem sinu Janku. Tam bosta skupno snivala večni sen.

Stopinj ni več, ne petja ne besed, ne vriska harmonike, ne topline. Ostala je le sled velike bolečine in osamljena žena in mati Vida.

Anica MEH

* 1914

+ 1998

**RUDOLF MELANŠEK -
CAJGARJEV OČE**

Prvi pomladanski dnevi so pospremili na zadnjo pot Rudolfa Melanška in prinesli v Cajgarjevo hišo žalost. Zelo je boleča izguba očeta, moža, prijatelja, soseda. Še tako mogočno drevo prizadene zob časa, pa tudi človeka, kljub željam in načrtom, ki jih ima vsak še mnogo.

Pokojni Rudolf se je rodil 26. februarja 1914 v Topolšici pri Romlnu, staršema Katarini in Rudolfu. Že s štirimi leti je moral od doma za rejnika in pastirja k Dolopstu v Šentvid nad Šoštanjem. Tu je bil do 12. leta. Nato je šel k sestri Mariji k Lovrencu pod Uršljo goru. Od tu je hodil v osnovno šolo v Javorje. Po končani šoli je šel na delo v rudnik Velenje in tam delal do 2. svetovne vojne. Vojni čas mu je minil v nemški vojski in ujetništvu v Italiji v Pisi. Po koncu vojne je bil gozdni delavec v Črni na Koroškem do 1949 leta, ko je zaslužbil Štefko Zbičajnik, ki je služila pri Močivniku v Jazbini. Po poroki sta do 1950 stanovala pri Močivniku, nakar sta prišla k Cajgerju k Ani Ravnjak v njeno leseno bajtico. Petnajst let sta ji bila skrbnika in po njej nato podedovala za oskrbo Cajgerjevino.

Rudolf je po poroki nekaj časa delal v kamnolomu v Suhem dolu, nato v tovarni usnja in končno pri Gozdni, kjer je bil invalidsko upokojen 1970 leta. Z ženo Štefko sta lepo obnovila Cajgarjevo domačijo in lepo vzgajala svojih 6 otrok, ki so se vsi dobro vključili v tokove življenja. 13 vnukov in en pravnuk so jima s svojo radoživostjo pestrili jesenske dni življenja.

Rudolf je rad stopil tudi za kmečkimi opravili pri sosedih. Rad je imel zemljo in naravo in jo spoštoval. A bolezen mu je pričela izčrpavati telo in moral je iskati pomoč v bolnišnicah, kjer so mu lajšali boleč vsakdan.

Strnile so se vse življenske poti Rudolfa v eno - pot v večnost. Stopinj ni več, ne besed, ne topline, ki jo je izžareval domu in svojim. Peš poti se bodo zaraščale, izginjale bodo sledi, koder je pešočil naš gozdni delavec in ustvarjal sredstva za preživetje družine ob skrbni ženi. Gozd je občutil njegov korak, vse še vedno čaka, vendar zaman, čutiti ni več koraka, le veter nosi grenke in bridke pozdrave, kot da žaluje z nami.

Anica MEH

V SPOMIN**ANTON PAČNIK**

21. 3. 1996 - 21. 3. 1998

Tvoje pridne roke,
pošteno in dobro srce,
so naš ponos in lep spomin na te!

Že je minilo drugo leto žalosti, od kar si nas zapustil, dragi Tone. Cvetje in svečke na tvojem preranem grobu dokazujejo, da te nismo in te ne bomo nikoli pozabili.

Hvala vsem, ki se ga spominjate in ga obiskujete na njegovem zadnjem domu.

V tih žalosti: njegovi sorodniki

ZAHVALA

Tiho, mirno preživela sem
mnogo let,
a nenadoma si odšel od mene,
kakor da bi slana umorila
nežni cvet.

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedka in pradedka

RUDOLFA MELANŠKA

iz Razbora

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Hvala govornikoma Ivanu Glasenčniku na domu in Anici Meh pri odprtem grobu, hvala župnikoma Leopoldu Koratu in Slavku Krofu za lep krščanski obred. Iskrena hvala pevskemu zboru Razbor in vnuku Andreju za zaigrano Tišino. Hvala sinu Petru, snahi Marjani in Napotnikovima: Janezu in Romani za nesebično pomoč in organizacijo pogrebnega protokola.

Žalujoča žena Štefka in otroci: Justina, Kristina, Alojz, Peter, Jožef z družinami in sin Janez.

+ 1922
+ 1998

"Vsakemu človeku
mati prehitro umre!"
(Fr. Sušnik)

FRANČIŠKA GLASENČNIK- ZAPEČNIKOVA MAMA

Ko je v Zapečnikovih pečeh zakravel prvi vres, je po Razborju odjeknila novica, da Zapečnikove mame ni več med nami. Po štirinajstih dneh ležanja v slovenjegraški bolnici, je v ponedeljek, 23. februarja 1998 za vedno zaprla oči in odšla od nas.

Rodila se je 20. julija 1922 v Zavodnjah nad Šoštanjem s priimkom Poznič. Ko je bila stara tri leta, ji je umrl oče. Z mamo in sestro se je vrnila k Lapovčniku v Razbor, kjer je bila doma njena mati. Na teh sončnih bregih je preživela otroštvo in mladost do 18. leta. Takrat se je leta 1940 poročila k Zapečniku v Spodnji Razbor. Po možu Ivanu je dobila priimek Glasenčnik.

Zakoncema se je rodilo sedem otrok. Žal, je prvi sin že po treh tednih življenja umrl. Na hriboviti kmetiji pri Zapečniku sta z možem Ivanom gospodarila in kmetovala do 1983 leta. Takrat je prevzel kmetijo sin. Sedem let sta še preživela v skupni sreči in zakonu, ko je leta 1990 umrl mož.

Rajna mama Frančiška je veliko naredila za dom in družino. Njena dobrotja je bila daleč naokoli znana. Ob pogrebu se je zbralo veliko ljudi od blizu in daleč. Ker je njena prva, najstarejša hčerka rodnica v Šturjah na Primorskem, je na pogreb rajne mame prišlo tudi 35 njenih sester. Skupaj z domačim župnikom so pogrebni obred z mašo opravili še trije duhovniki. Mame ni več, ostal bo spomin na dobro in plemenito srce! Mama pa naj v miru počiva.

Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju bolnišnice Slovenj Gradec, cerkvenim pevcem, govornikom Marjani Triplat in Francu Pušniku, sosedom, vsem darovalcem cvetja, svetih maš, sveč in darov za cerkev, redovnicam in duhovnikom.

Domači in sorodniki

Delo, ljubezen, trpljenje,
bilo je tvoje življenje.
Ostali so sledovi tvojih pridnih rok,
katere cenil bo še pozni rod.
Nam ostaja praznina in velika bolečina.

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage sestre, mame, babice in prababice

IVANKE RAMŠAK
iz Brd

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste z nami delili bolečino v najtežjih trenutkih in jo v velikem številu pospremili k zaslužnemu počitku.

Hvala vsem, ki ste nam izrazili sožalje, darovali cvetje, sveče, za svete maše in nam kakorkoli pomagali. Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, znancem, pevcem, gospodu župniku in Mariji Vaukan za poslovilne besede.

Žalujoci: sestra Štefka, hčerka Minka z možem, sinova Franc in Vinko z ženama, 11 vnukov in 9 pravnukov.

+ 1920
+ 1998

Mirno, tiho bilo je tvoje življenje,
takšen si tudi odšel,
a spomin nate bo
ohranil tvoj bodoči rod.

IVAN MIRKAC

Pokojni Ivan Mirkac je bil dober kmet in sosed. Rad je pomagal ljudem v stiski. Bil pa je že v otroških letih zelo bolan. Spominjam se, da je tudi po dva meseca izostal od pouka, ko sva skupaj hodila v šolo. Starši so ga pozneje, ko je odrasel, namenili za bodočega gospodarja na lepi Knežarjevi domačiji.

Dolgo let je bil sam, potem pa je pripeljal na dom Frančiško Breznik iz Podgorja. Poročila sta se leta 1956 in zaživela lepo zakonsko življenje. Kmalu se jima je rodila hčerka Cvetka in za njo še sin Jožef. A kaj, ko je sreča tako kratka. Žena, pridna gospodinja je začela bolehati. Umrla je 1986 leta. Ostal je sam z dvema otrokoma. Ni si izbral druge žene, a želel je, da pride mlada gospodinja k hiši. Želja se mu je izpolnila, ko se je poročil sin Jožef in dobil pridno ženo Cvetko Pačnik iz Suhega dola. Pri Knežarju je zopet zavladovalo veselje. Ivan je postal dedek trem vnukom, ki jih je zelo skrbno čuval.

Med vojno je bil Ivan Mirkac tudi aktivist v Razboru. Po svojih močeh je pomagal obveščati kurirje, pomagal pa je tudi s hrano. Takrat, ko je bila borba pri Sv. Duhu je pomagal, da so žrtve pokopali na primeren kraj.

Po vojni je bil polnih 16 let predsednik ZB NOV v Razboru, za kar smo mu zelo hvaležni.

Mirno in tiho je Ivanu teklo življenje v domačem krogu. Sin Jožef in njegova žena Cvetka sta lepo skrbela zanj.

Umril je 8. februarja 1998. Na njegovo zadnjo pot so ga spremljali sovaščani in znanci iz drugih far. Tako so ga počastili in mu izkazali hvaležnost, katero je prej sam delil.

V svoje naročje ga je sprejela domača zemlja v Razboru, saj ji je bil Ivan zvest. Vsi, ki smo ga spremljali na zadnji poti, mu želimo mirno spanje, družini Knežar, Jožefu in Cvetki ter trem vnukom in ostalemu sorodstvu želim tiho sožalje.

Štefka MELANŠEK

ZAHVALA

Za vedno je odšel od nas skrbni oče in dedek

IVAN MIRKAC, po domače KNEŽAR
iz Razbora

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami delili usodo v najtežjih trenutkih, vsem, ki ste darovali vence, cvetje, sveče in za sv. maše. Prav lepa hvala sosedom, ki so nam kakorkoli pomagali. Zahvaljujemo se tudi govorniku na domu Ivanu Glasenčniku in za govor ob grobu Marjanu Brezniku, razborskemu pevskemu zboru za zapete žalostinke in gospodu župniku Leopoldu Koratu za opravljen pogrebni obred. Vsem, ki ste ga na zadnjo pot spremljali v tako lepem številu, prav lepa hvala.

Žalujoci: hči Cvetka in sin Jožef z družinami ter 5 vnukov ter ostali sorodniki.

	VANADIJ	ESTONCI	KRAJ NA POHORJU	IDA BAŠ	MUSLI-MANSKI SODNIK	OSVEŽILNA PIAČA	NIKALNICA	PRIKAZ MNENJA O ČEM, KAKOVOSTI	ZAČIMBNA RASTLINA	DUŠIK	PREBIVALCI IRSKE		OKRASNA PTICA	
												FOSFOR		
													PRITR-DILNICA	
			ŽENSKE, KI POSPRAVL-JAJO SOBO							ŽELEZOV OKSID				
	TAUFER VENO			PRITRILNICA			EVA SRŠEN			VOTEL VALJAST PREDMET				
	PETER LEVEC			HIDROELEK-TRARNA			PLAST			TOVARNA AVTOMOBILOV MARIBOR				
						VZETI VRAJA S TEČAJEV							MIKROOGRA-NIZMI, KI PO-VZROČAJO BOLEZNI	POSUKANA JAJCA
						KDOR PRINAŠA SPOROČILA								
SASA VUGA		PIJAČA STARIH SLOVANOV		ENAKA SAMO-GLASNIKA		SUKAR FRANCE						KOPER		
		ŽVEPLO		NABOLJ ODDAL-JEN DEL ČESA		TONJE PAVČEK						GORSKI REŠEVALNI ČOLN		
ZAVEST O LASTNIH MORALNIH VREDNOTAH				OSEBNI ZAJMEK					PRIPOVEDNA PESEM	AFRIŠKA DRŽAVA				
				SKLADNI UBRANI GLASOVI		MOSKO IME				STARA KOVANCA				
EINSTEINU		RAZDVOJEN ČLOVEK										OCET		
												ČENČANJE ČENCE		
VEZNIK		TURŠKA UTEŽNA MERA												
ALUMINIJ		VPRAŠA-LNICA							VILJ RESNIK			EDEN		
												RAFKO IRGOLUČ		
15. IN 11. ČRKA ABECEDJE		AVTOR ANICA HUDERNIK	RIHARD JAKOPIČ						VLADARSKI				KALJ	
			KISIK						NAZIV METER				OGLUK	
ORMANDY EUGENE		VZVIŠENE LIRSKE PESMI												

ZA RAZVEDRILO

REŠITEV KRIŽANKE IZ VIHARNIKA ŠT.3/98; VODORAVNO: KOMA, AMOR, ČAŠA, PC, IME, KOVAČIJA, VMES, TAT, ALT, GI, I, RAJKO, IE, IDEALIST, TN, PORT, IO, OBHOD. GESLO: POMLADNO CVETJE

koroška banka

Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

Koroška banka d.d. Slovenj Gradec sporoča vsem svojim varčevalcem, da so na voljo poleg bančnih avtomatov v enotah banke v Slovenj Gradcu, v Radljah ob Dravi, v Dravogradu, na Ravnah na Koroškem, na Prevaljah, v Mislinji, v Mežici, v TC Katica Slovenj Gradec novi bankomati in sicer:

- v enoti banke na Muti
- v enoti banke v Črni na Koroškem
- na Čečovju na Ravnah na Koroškem

V kratkem pa vam bo na voljo bankomat tudi v Splošni bolnišnici Slovenj Gradec.

Če še nimate kartice za poslovanje z bančnimi avtomati, se oglasite v vam najbližji enoti Koroške banke, kjer boste prejeli vse potrebne informacije.

Vedno prijazno pri roki - 24 ur na dan: bančni avtomati Koroške banke d.d. Slovenj Gradec.

Še vedno velja naša ugodna ponudba za kreditiranje že od TOM + 4,50% dalje.

Vaša banka
LB Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec

MITVIRŠKOVA KAŠČA

MIRA SRMČNIK, predmetna učiteljica, mentorica, svetovalka

Pri Mitvirškovih v Šmartem pri Slovenj Gradcu so poleg starega gospodarskega poslopja ohranili več kot stotrideset let staro kaščo. Je kvaliteten objekt ljudskega stavbarstva z značilnimi elementi baročnega oblikovanja.

Objekt je postavljen v hrib. Ima dvokapno čopasto streho, pokrito z betonsko opeko ter kamnito obokano klet. Kletni del je nekoliko širši od lesene nadgradnje. Pročelje kašče oblikujeta lesena ganka, nad kletjo ter v čelnem zatrupu. Objekt odlikuje dvoje kvalitetnih vrat v kaščo in klet.

V kašči je bilo hladno. Grajena je bila "na krog", zato vanjo niso mogle priti miši ali podgane. Vanjo so shranjevali živež, predvsem žito, sadje, izdelke iz mesa in v kletnem delu krompir.

Mitvirškovi kaščo še danes uporabljajo, predvsem njen kletni del, kjer shranjujejo krompir.

AFORIZMI

Povejte mi moj govor pred odprtim grobom sedaj, morda kaj od tega še celo uresničim!

Življenje je preveč resna zadeva, da bi lahko nanj gledali samo z resne plati.

Bil je zlat človek. Vendar težak. (Specifična teža zlata je 19kg/dm³)

Težko bo izboljšati značaj kač. Imajo tako hladno materinstvo.

Otroci, ne špricati šole, če gori!

Jože URBANCL

V arhivu smo našli fotografijo, ki verjetno predstavlja del kašče. Posnel jo je gospod Andrej Sertel leta 1988. Če jo kdo prepozna, naj jo opiše in nam pošlje besedilo, ki ga bomo z veseljem objavili. ►

PECA Z MOTVOZA

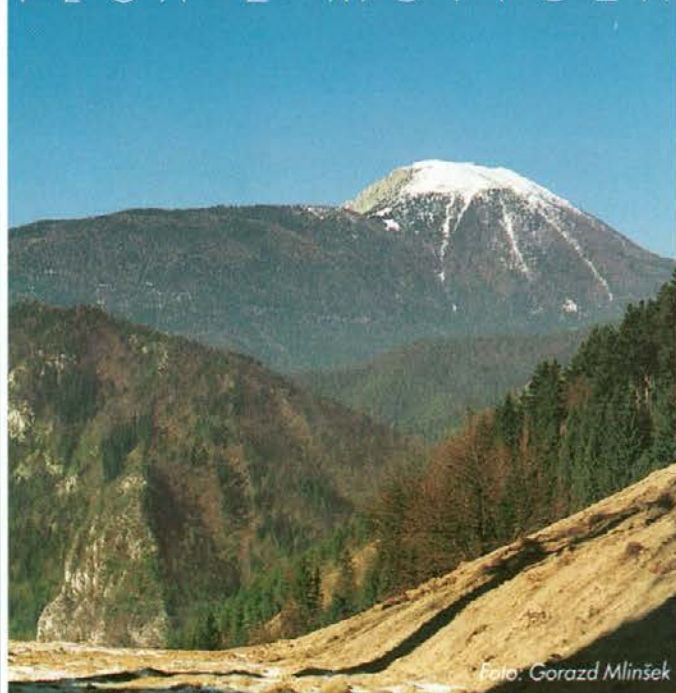

Foto: Gorazd Mlinšek

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

T R G O V I N A

LES

**SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA**

**SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibuž 1
Telefon 0602/501 620, faks 0602/42 684**

**RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 0602/71 421, faks 0602/71 239**

rokavice - gumi	590,00 SIT
rokavice - gozdarske	1.290,00 SIT
obleka gozdarska	13.680,00 SIT
škornji gumi s filcem	2.490,00 SIT
čevlji gozdarski	18.900,00 SIT
čevlji gozdarski lažji	14.250,00 SIT
drsnik komplet	1.290,00 SIT
meter gozdarski 15m	5.800,00 SIT
veriga vlečna 2 m	3.180,00 SIT
vrv jeklena Ø 10 mm	320,00 SIT
vrv jeklena Ø 12 mm	410,00 SIT
zagozda	980,00 SIT
svečka	350,00 SIT
meč Oregon	4.250,00 SIT
veriga 28 Z	1.950,00 SIT
veriga 32 Z	2.150,00 SIT
pila Ø 4,8 mm	200,00 SIT
olje za mešanico	995,00 SIT
olje za verigo (4l)	1.100,00 SIT
olje za verigo (25l)	5.230,00 SIT

**SMO POOBLAŠČENI PRODAJALEC
IN**

SERVISER

**MOTORNIH ŽAG,
KOS IN KOSILNIC:**

HUSQVARNA, STIHL, JONSERED

**Plačilo na obroke,
oziroma kompenzacija z lesom**

